

**MOKESTINIŲ GINČŲ KOMISIJA PRIE
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS**

**SPRENDIMAS
DĖL J. C. 2016-10-26 GAUTO SKUNDO**

2016 m. gruodžio 21 d. Nr. S-274 (7-244/2016)
Vilnius

Mokestinių ginčų komisija prie
Lietuvos Respublikos Vyriausybės,
susidedanti iš:

komisijos pirmininkės
komisijos narių

Editos Veršalienės
Martyno Endrijaičio
Rasos Stravinskaitės
Andriaus Veniaus – pranešėjas

sekretoriaujant

Jūratei Dalmantaitei

mokesčių mokėtojai nedalyvaujant

dalyvaujant

mokesčių administratoriaus atstovui

Igoriui Janavičiui

2016 m. lapkričio 29 d. išnagrinėjusi J. C. (toliau – Pareiškėjas) 2016-10-26 gautą skundą dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – Inspekcija) 2016-09-27 sprendimo Nr. 68-280, n u s t a t ė:

Inspekcija ginčijamu sprendimu patvirtino Kauno apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – Kauno AVMI) 2016-06-01 sprendimo Nr. (04.7.2)-FR0682-341 dėl 2016-03-29 patikrinimo akto Nr. FR0680-225 tvirtinimo nurodymus Pareiškėjui sumokėti į biudžetą 3803 Eur gyventojų pajamų mokesčių (toliau – GPM), 1997,10 Eur GPM delspinigius ir 1141 Eur GPM baudą (30 proc. mokesčio dydžio).

Kauno AVMI, atlikusi Pareiškėjo GPM patikrinimą už laikotarpį nuo 2010-01-01 iki 2013-12-31, nustatė, kad 2010 ir 2011 metais Pareiškėjas ir jo sutuoktinė V. C. patyrė išlaidas, viršijančias oficialias pajamas, todėl konstatavo, kad Pareiškėjas išlaidas dengė iš nenustatytų šaltinių ir įstatymų nustatyta tvarka neapmokestinamų pajamų. Kauno AVMI, vadovaudamasi 2004-04-13 Mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 (toliau – MAĮ) 70 str. 1 dalimi, 69 str. 1 dalimi, Inspekcijos viršininko 2004-05-24 įsakymu Nr. VA-103 „Dėl Mokesčio apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Mokesčio

apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą taisyklių (toliau – Taisyklės) 4 punkto nuostatomis ir pritaikiusi išlaidų metodą, konstatavo, jog tikrinamuoju laikotarpiu Pareiškėjo ir jo sutuoktinės išlaidos 172382 Lt viršijo gautas pajamas. Kauno AVMI pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą ir vadovaudamasi Civilinio kodekso (toliau – CK) 3.87 straipsnio nuostatomis apskaičiavo Pareiškėjo 86191 Lt (172382 / 2) GPM bazę, nuo kurios, vadovaudamasi 2002-07-02 Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 (toliau – GPMĮ) 2, 3, 6, 22, 27, 36 straipsnių, MAĮ 96 str. 1 dalies nuostatomis, Pareiškėjui apskaičiavo 3803 Eur GPM, 1997,10 Eur GPM delspinigius, o, vadovaudamasi MAĮ 139 straipsnio nuostatomis ir atsižvelgusi į tai, kad Pareiškėjui mokesstinės prievolės apskaičiuotos taikant MAĮ 70 straipsnio nuostatas, Pareiškėjui skyrė 30 proc. dydžio 1141 Eur GPM baudą.

Skundžiamu sprendimu Inspekcija patvirtino Kauno AVMI 2016-06-01 sprendimą Nr. (04.7.2)-FR0682-341. Mokestinis ginčas kilo dėl to, ar Kauno AVMI pagrįstai konstatavo, jog Pareiškėjo ir sutuoktinės išlaidos atitinkamais laikotarpiais viršijo juridinę galią turinčiais pajamų šaltiniais patvirtintas pajamas ir mokesčių bazę nustatė bei mokesčius apskaičiavo, vadovaudamasi MAĮ 70 straipsnio nuostatomis.

Inspekcija išsamiai nurodo MAĮ 70 straipsnio ir Taisyklių taikymo pagrindus ir sąlygas, kurioms esant mokesčių administratorius mokesčių mokėtoju priklausančią mokėti mokesčio sumą apskaičiuoja pagal jo atliekamą įvertinimą, atsižvelgdamas į visas įvertinimui reikšmingas aplinkybes, turimą informaciją ir prireikus parinkdamas savo nustatytus įvertinimo metodus, atitinkančius protingumo bei, kiek objektyviai įmanoma, teisingo mokesstinės prievolės dydžio nustatymo kriterijus.

2015-07-13 atlikto Pareiškėjo mokesstinio tyrimo metu nustatyta, jog Pareiškėjo ir jo sutuoktinės 2010 ir 2011 m. patirtos išlaidos viršijo jų gautas pajamas ir patirtoms išlaidoms (*buto ir garažo Druskininkuose, žemės sklypui įsigyti, sodybos remontui, transporto priemonei įsigyti bei vartojimo išlaidoms padengti*) panaudojo kitas iš nenustatytų pajamų šaltinių gautas pajamas, kurios nebuvo apmokestintos Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka, t. y. mokesčių mokėtojas nevykdė arba netinkamai vykdė savo pareigas apskaičiuojant mokesčius. Inspekcija konstatuoja, kad, nustačius šias aplinkybes, pagrįstai Pareiškėjo ir jo sutuoktinės patikrinimas atliktas taikant MAĮ 70 straipsnio nuostatas.

Kauno AVMI, pagal įvertinimą apskaičiuodama Pareiškėjo ir jo sutuoktinės GPM bazę, rėmėsi iš Pareiškėjo ir jo sutuoktinės kontrolės procedūrų metu surinkta informacija, Pareiškėjo bei jo sutuoktinės paaiškinimuose pateikta informacija, gautais atsakymais į paklausimus iš bankų, kitų institucijų bei asmenų paaiškinimais, informacija, gauta atlikus mokesstinis tyrimus asmenų, paskolinusių ir padovanojusių piniginių lėšų Pareiškėjui ir jo sutuoktinei (Taisyklių 29 p.).

Kauno AVMI vadovavosi išlaidų metodu, t. y. vertinimas buvo atliktas lyginant Pareiškėjo ir jo sutuoktinės patirtas asmenines išlaidas su faktiškai turėtomis (gautomis) pajamomis. Taisyklių 14–17 punktuose nurodoma, kad išlaidų metodas taikomas, kai turima informacija (duomenys) apie mokesčių mokėtojo ir šeimos narių išlaidas, o vertinimas atliekamas lyginant mokėtojo ir jo šeimos narių asmenines išlaidas su per atitinkamą laikotarpį deklaruotomis pajamomis. Mokesčių administratorius, taikydamas šį vertinimo metodą, taip pat turi įvertinti ir kitas aplinkybes, kurių tiesioginė įtaka gali būti vertinama (Taisyklių 17 p.). Be to, gyvenamojo namo statybai naudotų medžiagų ir gaminių įsigijimo išlaidų vertės nustatymui pasirinktas ekonominio modelio metodas, kurio taikymui gali būti naudojami duomenys iš įvairių informacijos šaltinių, bei analogijos metodas, kurio metu vertinimas atliekamas lyginant tikrinamojo laikotarpio mokesčių mokėtojo mokesčio deklaracijos ar veiklos rodiklius su analogišką veiklą vykdančio mokesčių mokėtojo mokesčio deklaracijos rodikliais.

Inspekcija pažymi, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) 2011-02-04 nutartyje adm. byloje Nr. A-438-201/2011 nurodė, jog nei Mokesčių administravimo

įstatymas, nei kiti įstatymai nenumato jokių apribojimų tiek mokesčių mokėtojui, tiek mokesčių administratoriui apskaičiuojant bei perskaičiuojant mokesčius už tam tikrą mokestinį laikotarpį remtis (vadovautis) papildoma įrodomąja medžiaga, kurioje užfiksuotos ankstesniais mokestiniais laikotarpiais atsiradusios faktinės aplinkybės, svarbios teisingam mokesčio apskaičiavimui (perskaičiavimui). Tokios pačios nuostatos LVAT laikėsi ir 2010-11-29 nutartyje adm. byloje Nr. A⁴³⁸-1542/2010, 2011-01-26 nutartyje adm. byloje Nr. A⁵⁷⁵-146/2011, 2012-11-12 išplėstinės teisėjų kolegijos nutartyje adm. byloje Nr. A⁴⁴²-1984/2012, 2013-04-15 nutartyje adm. byloje Nr. A⁶⁰²-27/2013 ir kt. Taigi mokesčių administratorius turi teisę naudotis ir vertinti atitinkamą įrodomąją medžiagą, susijusią su ankstesniais mokestiniais laikotarpiais, kiek tai susiję su tikrinamojo laikotarpio mokestinių prievolių teisingu apskaičiavimu.

Nustatyta, kad 2010–2011 m. laikotarpiu Pareiškėjo ir sutuoktinės patirtos išlaidos viršijo pajamas iš viso 49925 Eur (172382 Lt). Pareiškėjas ir jo sutuoktinė tikrinamuoju laikotarpiu, nesiversdami jokia individualia veikla bei gaudami minimalias darbinės bei pensijos pajamas, patyrė dideles išlaidas, t. y. grynaisiais pinigais įsigijo šį nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turtą:

1. 2010-12-02 butą už 160000 Lt adresu: V g. 11-7, D. Pareiškėjo ir jo sutuoktinės vardu įsigytame už paskolintus bei dovanotus pinigus bute gyvena ir gyvenamąją vietą deklaruoja jų dukra I. M. su vyru S. M., kuri 2011-05-19 dovanuoja tėvams 40000 Lt. Pareiškėjas ir sutuoktinė registruoti ir gyvena Ž. g. 9-53, A..

2. 2011-06-07 garažą už 1000 Lt adresu: C. g. 8, D.

3. 2012-01-12 žemės sklypą už 3061 Lt adresu: D. k., V. sen., L. r. sav.

4. 2011-11-09 automobilį *Porsche Cayenne* už 6500 EUR (22443,2 Lt), kuris parduotas pagal 2013-10-18 pirkimo–pardavimo sutartį už 30000 Lt. Draudimo išlaidas už minėtą automobilį dengė dukra su vyru.

Taip pat Pareiškėjas ir sutuoktinė vykdė statybos bei rekonstrukcijos darbus (nurodė patyrę apie 30796 Lt) Pareiškėjo 2006-10-27 paveldėtoje sodyboje adresu: D. k. 11, V sen., L. r. sav. (toliau – sodyba D. k. 11).

Pareiškėjo ir jo sutuoktinės gautos pajamos lyginant su skolintomis lėšomis iš visos pajamų dalies sudaro tik apie 33 proc. pajamų, didžioji dalis pajamų yra skolinta ar gauta dovanų.

Nekilnojamojo turto įsigijimą, registruoto kilnojamojo turto įsigijimą bei statybas Pareiškėjas ir sutuoktinė grindė pasiskolintomis bei gautomis dovanų lėšomis iš giminaičių (skolintos lėšos iš fizinių asmenų – sudarė 59,8 proc.):

Vardas, pavardė	Sandorio rūšis	Suma, Lt	Sandorio data
S. B. (žento S.M. močiutė)	paskola	50000	2010-11-25
S. B. (žento S.M. močiutė)	paskola	50000	2010-11-25
I. M. (J. ir V. C. dukra)	dovana	40000	2011-05-19
B. M. (V. C. sesuo)	dovana	30000	2010-09-08
M. T. (J. C. sesuo)	dovana	20000	2010-08-20
Iš viso:		190000	

Dėl statybos darbų. Pareiškėjas 2006-10-27 paveldėjo žemės sklypą, gyvenamąjį namą (statybos pabaigos metai – 1970 m.), 7 ūkinius pastatus ir kiemo statinius, esančius D k. 11. VĮ Registrų centro duomenimis, 2011-06-01 išduotas leidimas vykdyti statybos darbus gyvenamajame name. Lazdijų rajono savivaldybės administracija pateikė statybos leidimo ir rekonstrukcijos projekto kopijas, taip pat ir lauko virtuvės projektą. Pareiškėjas ir jo sutuoktinė 2015-06-26 atvykę į Kauno AVMI pateikė pagalbinio ūkio pastato-garažo projektą.

Kauno AVMI 2013-10-30 atlikto operatyvaus patikrinimo metu užfiksavo ir aprašė atliktus statybos ir rekonstrukcijos darbus sodyboje D k. 11: gyvenamasis namas yra naujai apkaltas medinėmis lauko dailylentėmis, name sudėti nauji plastikiniai langai ir durys, grindys išklotos plytelėmis, virtuvė ir valgomasis kambarys yra iškalti gipskartonio plokštėmis, tačiau šios dvi patalpos dar be apdailos. Gyvenamojo namo stogas neseniai yra apdengtas skiedromis. Sodyboje

yra lauko virtuvė, kuri yra renovuota. Iš vidaus pastatas iškaltas OSB plokšte, iš išorės yra apkaltas lauko dailylentėmis, stogas taip pat dengtas skiedromis. Ūkinis pastatas su garažu yra karkasinis, kuris iš išorės yra apkaltas lauko dailylentėmis, iš vidaus patalpa yra iškalta OSB plokšte. Šiame pastate yra dvi garažo durys (pakeliamos), ūkiniame pastatyta kieto kuro katilas „ATMOS“.

Pareiškėjas 2013-10-30 paaiškino nurodė, kad žentas S. M. 2011 m. ir 2013 m. iš savo paveldėto miško iškirto 69 m² medienos, kuri buvo panaudota lentoms ir skiedroms gaminti. Visos kitos statybinės medžiagos (cementas, plytelės, langai, durys, garažo durys, lietvamzdžiai ir kt.) buvo pirktos savomis ir šeimos lėšomis. Plastikiniai langai ir garažo durys pirktos Lenkijoje. Darbai buvo atliekami paties Pareiškėjo, padedant jo šeimai. Pareiškėjas 2015-06-26 paaiškino nurodė patirtas išlaidas: plastikiniams langams ir durims – 4860 Lt (9 vnt. x 540 Lt), grindų plytelėms – 1000 Lt (50 m² x 20 Lt), gipso plokštėms – 300 Lt (60 m² x 5 Lt), OSB plokštėms – 240 Lt (40 m² x 6 Lt), pakeliamoms garažo durims – 1800 Lt (2 vnt. x 900Lt), kieto kuro katilui „Atmos“ – 7000 Lt, statybiniai darbai: 2012 m. – apie 1600 Lt, 2013 m. – apie 5100 Lt. Iš viso patirta išlaidų statybinėms medžiagoms – 15200 Lt. Pareiškėjas 2015-07-03 pateiktame paaiškime papildomai nurodė patirtas išlaidas: cementui – 299 Eur, žvyriui – 343 Eur, radiatoriams – 200 Eur, blokeliams – 370 Eur, ruberoidui – 15 Eur, šiltinimo medžiagai – 287 Eur, lietvamzdžiui – 120 Eur, varžtams, vinims ir kt. – 150 Eur, kamino įdėklui – 375 Eur, elektros instaliacijai – 300 Eur, metalinei apdailai statinių apačioje – 17,36 Eur, elektriko paslaugoms – 100 Eur. Iš viso 2576,36 Eur (8896 Lt).

Atsižvelgusi į tai, kad Pareiškėjas negalėjo pateikti realių dokumentais grįstų patirtų išlaidų, neišsaugojo dokumentų, pateikė tik apytiksles išlaidas, Kauno AVMI, jas palyginus su rinkos kainomis (UAB „Sistela“, kuri specializuojasi statybos darbų sąmatų, normatyvų, kainynų ir programų sudaryme, duomenimis), vadovaudamasi MAĮ 8 str. 3 dalimi (mokesčių administratorius, administruodamas mokesčius, privalo vadovautis protingumo ir teisingumo kriterijais), taikydama MAĮ 70 straipsnį ir Taisyklių 6.3.4 punkte numatytą grynosios vertės metodą, statybos išlaidomis pripažino visas Pareiškėjo nurodytas patirtas išlaidas statyboms, kurios sudarė 30796 Lt (21900 + 8896). Leidimas vykdyti statybos darbus išduotas 2011 m. 2013-10-30 atlikto operatyvaus patikrinimo metu užfiksuota statybų būklė. Kadangi statybos analizuojamu laikotarpiu buvo vykdomos 2011 m., 2012 m. ir 2013 m., todėl visos apskaičiuotos išlaidos pagrįstai padalintos iš 3, nustatant kasmet po 10265 Lt.

Dėl Pareiškėjo ir sutuoktinės gautų paskolų ir dovanų. Pareiškėjas ir sutuoktinė gavo 90000 Lt pinigines dovanas ir 100000 Lt beprocentines paskolas, iš viso 190000 Lt.

Pareiškėjas ir sutuoktinė, siekdami pagrįsti gautų pajamų šaltinius, paaiškinimuose nurodė, kad tikrinamuoju laikotarpiu gavo paskolų ir dovanų gryniaisiais pinigais iš fizinių asmenų bei pateikė paskolų sutarčių ir dovanojimo raštelių kopijas, kuriose nurodyta:

1. Pareiškėjo dukros I. M. vyro S.M. močiutė S. B. pagal 2010-11-25 paskolos sutartį paskolino Pareiškėjui 50000 Lt, pagal 2010-11-25 paskolos sutartį Pareiškėjo sutuoktinei taip pat paskolino 50000 Lt.

2. Pagal 2010-08-20 dovanojimo raštelį Pareiškėjo sesuo M. T. padovanojo savo broliui 20000 Lt.

3. Pagal 2010-09-08 dovanojimo raštelį Pareiškėjo sutuoktinės sesuo A. M. padovanojo savo seseriai 30000 Lt.

4. Pagal 2011-05-19 dovanojimo raštelį I. M. dovanojo Pareiškėjo sutuoktinei, savo mamai, 40000 Lt.

Pareiškėjas ir sutuoktinė paaiškinimuose nurodė, kad nei paskolos, nei dovanos nebuvo tvirtintos notaro, nes jų sumos neviršijo 50000 Lt, ir kad gautos paskolos ir dovanos buvo naudojamos butui įsigyti bei sodybos remontui.

Taip pat Pareiškėjas ir sutuoktinė nurodė, kad ėmė vartojimo kreditus iš UAB „G1“ dukters R. C. reikmėms, nes jai dėl gaunamų mažų pajamų nei bankai, nei kredito bendrovės paskolų nesuteikė. R. C. 2016-03-15 paaiškino patvirtino, kad jos tėvų paimti kreditai buvo skirti jos

asmeninems reikmėms ir ji pati vėliau juos grąžino. R. C. nurodė, kad bankai jai dėl gaunamų mažų pajamų paskolų nesuteikė, todėl tėvai paėmė paskolas savo vardu ir jas perdavė ne kaip dovaną, o kaip paskolą. Pinigai buvo reikalingi perkant transporto priemonę bei remontuojant gyvenamąjį būstą, esantį Žuvinto g. 9–53, Alytuje, kuriame ji gyvena. Nurodė, kad paskolas ji grąžindavo pagal paskolos davėjo sudarytą grafiką iš atlyginimo ir pateikė 2012 metų paskolos ir jos grąžinimo dokumentus.

2010–2013 m. Pareiškėjo ir sutuoktinės gautos pajamos iš viso sudarė apie 326949 Lt, iš jų – 66949 Lt (20,5 proc.) darbo užmokestis, pensijos, darbo biržos pajamos, 190000 Lt (58,1 proc.) iš fizinių asmenų pasiskolintos ar gautos dovanų lėšos, 31000 Lt (9,5 proc.) gautos pajamos už surinktus grybus, 9000 Lt (2,8 proc.) paimti vartojimo kreditai iš UAB „G1“, 30000 Lt (9,2 proc.) gautos pajamos už parduotą automobilį *Porsche Cayenne*. Nustatyta, kad 60,9 proc. (58,1+2,8) visų Pareiškėjo ir sutuoktinės gautų pajamų sudaro pasiskolintos ar gautos dovanų pinigines lėšas iš fizinių asmenų bei kredito įstaigų. Už pasiskolintas bei gautas dovanų pinigines lėšas buvo įsigytas ne pirmo būtinumo kilnojamasis ir nekilnojamasis turtas, kuriuo vėliau nesinaudota savo reikmėms, bei vykdomos statybos sodyboje D k. 11.

Dėl 100000 Lt paskolos iš S. B. . Su S. B. 2010-11-25 sudarytose paskolų sutartyse nurodyta, kad paskolos buvo suteiktos atstovaujant įgaliotam asmeniui I. M. . Pareiškėjas ir sutuoktinė paaiškinimuose nurodė, kad „paskolą suteikė S. B. , tuo metu ji buvo 91 metų ir dėl ligos beveik nieko nematė, todėl savo valią išreiškė žodžiu ir paprašė, kad pagal suteiktą įgaliojimą ant rašytinės paskolos sutarties pasirašytų I. M. “. Pagal Pareiškėjo ir sutuoktinės pateiktus dokumentus nustatyta, kad I. M. pagal 2009-01-08 įgaliojimą buvo įgaliota disponuoti S. B. banko sąskaitose esančiomis lėšomis. S. B. mokestinio tyrimo metu nustatyta, kad S. B. sąskaitoje, esančioje AB „Swedbank“, paskolos sutarčių sudarymo dieną (2010-11-25) buvo per šimtą kartų mažiau piniginių lėšų, reikalingų paskoloms suteikti. I. M. įgaliojimo laikotarpiu iki paskolų suteikimo (nuo 2009-01-08 iki 2010-11-25) gautos įplaukos į S. B. banko sąskaitą buvo 20 kartų mažesnės už suteiktų paskolų dydį. Vadinas, paskolos galėjo būti suteiktos ne iš banko sąskaitoje buvusių pinigų, o tokiomis lėšomis disponuoti ir jas skolinti I. M. neturėjo įgaliojimo.

Pareiškėjas ir sutuoktinė paaiškinimuose nurodė, kad paskolos yra gautos grynaisiais pinigais, yra beprocentės, neturi grąžinimo termino, nes Pareiškėjas ir jo sutuoktinė su S. B. yra pažįstami jau apie 20 metų, be to, ji yra žento S.M. močiutė; kad paskolos yra negrąžintos; kad 2013 metais S. B. mirus, jos turtą, įskaitant ir paskolas, paveldėjo S. M. . Pareiškėjas ir jo sutuoktinė pateikė 2014-04-17 Paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijimą ir 2014-06-16 Paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijimą (papildomą), kuriuose nurodyta, kad S. B. įpėdinis yra vaikaitis S. M. . 2014-04-17 Paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijime nurodytas paveldėtas turtas: 1,9 ha miškų ūkio paskirties žemės sklypas, esantis Didžiasalio k., Druskininkų sav., 14,17 ha žemės ūkio paskirties žemės sklypas, gyvenamasis namas, ūkiniai pastatai ir kiti statiniai, esantys G. g. 9, D. k., D. sav. 2014-06-16 Paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijime nurodyta, kad paveldimą turtą sudaro pinigines lėšas (su visomis priklausančiomis palūkanomis), esančios „Swedbank“, AB, banko sąskaitose. Liudijime pažymėta, kad šis paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijimas išduodamas į papildomai atsiradusį turtą. Pažymėtina, kad S.M. išmokėtas paveldėtas banko sąskaitos likutis yra mažareikšmis. Nei viename iš pateiktų paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijimų nėra nurodyta, kas paveldi ir ar paveldi apskritai teisę į S. B. suteiktas ir neatgautas paskolas, teisę jas susigrąžinti.

Pareiškėjas ir sutuoktinė 2015-06-25 paaiškinime nurodė, kad 2010-12-02 pirko butą, esantį V g. 11–7, D., už 160000 Lt, kuriam pirkti panaudojo ir iš S. B. pasiskolintus 100000 Lt. Šiame bute gyvenamąją vietą deklaruoja ir gyvena jų dukra I. M. su šeima. Pareiškėjas ir sutuoktinė savo gyvenamąją vietą deklaruoja adresu: Ž. g. 9–53, A. m., todėl darytina išvada, kad įsigytas ne pirmo būtinumo nekilnojamasis turtas.

Kauno AVMI 2015-10-09 atliko S. B. mokestinį tyrimą ir nustatė, kad S. B. yra pateikusi vienkartinę gyventojų 2003-12-31 turėto turto deklaraciją, kurioje deklaravo 320000 Lt ne banke turėtų pinigų. Tačiau veiklos analizės metu nenustatyta, kad S. B. galėjo turėti deklaruotą pinigų ne banke sumą, nes nėra pakankamai duomenų apie S. B. pajamas. S. B. nuo 1995-01-02 iki 2001-03-06 buvo įsiregistravusi ūkininke. Pridėtinės vertės mokesčio mokėtoja S. B. įsiregistravusi nebuvo. Apie kitas S. B. gautas pajamas bei pajamas iš ūkininko ūkio Kauno AVMI duomenų neturi. VĮ Registrų centro turimos informacijos duomenimis, S. B. 2003–2011 metų laikotarpiu nekilnojamojo turto neįsigijo. 2004-03-22–2014-06–18 laikotarpiu S. B. turėjo atsiskaitomąją sąskaitą AB „Swedbank“, kurioje vykusios piniginių operacijos mokestinio tyrimo metu buvo įvertintos. Atlikus S. B. pajamų ir išlaidų analizę, nenustatyta, kad S. B. negalėjo suteikti paskolų Pareiškėjui ir sutuoktinei, tačiau paskolų suteikimas patikrinimo metu vertintas kompleksiskai, kartu su kitomis fizinių asmenų suteiktomis dovanomis.

Dėl 40000 Lt I. M. dovanos. Pareiškėjo sutuoktinė pateikė dovanojimo raštelį, kuriame nurodyta, kad I. M. 2011-05-19 dovanoja Pareiškėjo sutuoktinei 40000 Lt. Dovanojamiems pinigams pagrįsti pateikta 2011-05-13 pastatų dalių pirkimo–pardavimo sutartis, pagal kurią S. M. pardavė broliui E. M. paveldėto iš tėvų ½ dalį turto, esančio N. g. 20, L. mstl., D. r. sav., už 40000 Lt. I. M. 2016-01-15 paaiškinime nurodė, jog, kadangi ji su šeima gyvena bute (*V g. 11–7, D. m.*), tai, pardavę pusę namo Leipalingyje, gautus pinigus, pritarus vyrui, padovanojo mamai. Pinigai perduoti V. C. namuose. Pinigų panaudojimo paskirtimi I. M. nesidomėjo, nes pagal galimybes stengiasi atsidėkoti tėvams už butą, kuriame su šeima gyvena.

Pareiškėjo sutuoktinė paaiškinime nurodė, kad dovana gauta grynaisiais pinigais, kurie iki panaudojimo buvo saugomi namuose. Gautus pinigus naudojo sodybos remontui. Pasirašant sutartį notaro paslaugomis nesinaudojo, nes pinigų dovanų gavo iš dukters.

Pagal Inspekcijos duomenų bazių duomenis (pateiktais trečiųjų šaltinių bei mokėtojų pateiktų metinių pajamų deklaracijų duomenimis) nustatytos I. M. pajamos už 2006–2009 metus ir 2011–2013 metus bei S.M. pajamos 2003–2013 m. S. M. yra pateikęs Vienkartinę gyventojų 2003-12-31 turėto turto deklaraciją, kurioje deklaravo savo turėtas pinigines lėšas 260000 Lt (iš jų ne banke turėta piniginių lėšų suma – 175000 Lt) bei sutuoktinės I. M. ne banke 83000 Lt ir banke 2000 Lt turėtas pinigines lėšas. I. M. nekilnojamojo turto savo vardu neturi. I. M. vardu yra įregistruota viena transporto priemonė. Atlikus I. M. ir jos sutuoktinio pajamų ir išlaidų analizę nenustatyta, kad I. M. negalėjo suteikti dovanos Pareiškėjo sutuoktinei, tačiau I. M. dovanos suteikimas Pareiškėjo sutuoktinei vertintas kompleksiskai, kartu su kitomis fizinių asmenų suteiktomis dovanomis bei paskolomis.

3. Dėl 30000 Lt gautos dovanos iš A. M. (Pareiškėjo sutuoktinės sesuo). Pareiškėjo sutuoktinė 2015-06-26 pateikė dovanojimo raštelį, kuriame nurodyta, kad A. M. 2010-09-08 dovanoja Pareiškėjo sutuoktinei 30000 Lt. Pareiškėjas ir sutuoktinė 2015-06-25 paaiškinime nurodė, kad A. M. dovanojo 30000 Lt grynaisiais pinigais, nes mokėtojo sutuoktinė atsisakė paveldėjimo dalies į tėvų namus su priklausiniais sesers naudai. Pažymėtina, kad A. M. suteiktos dovanos (30000 Lt) vertė ~3,5 karto viršija gauto nekilnojamojo turto vertę (8245,29 Lt). Pareiškėjo sutuoktinė 2015-07-13 paaiškinime nurodė, kad su seserim A. M. yra labai geri, draugiški santykiai, todėl notarinė pinigų dovanojimo sutartis nebuvo sudaryta. Nurodė, kad pinigus gavo 2010-08-08 (*2015-07-13 paaiškinime nurodyta pinigų gavimo data 2010-08-08 nesutampa su 2016-02-19 paaiškinime nurodyta pinigų gavimo data 2010-09-08, dovanojimo sutartis yra pasirašyta 2010-09-08*). Pareiškėjo sutuoktinė nurodė, kad pinigai buvo naudojami Pareiškėjo paveldėtos sodybos remontui ir butui pirkti.

A. M. paaiškinime nurodė, kad pasirašant sutartį dalyvavo ji ir jos sesuo V. C. , kad pinigus padovanojo ir nesidomėjo jų panaudojimu. Dovana suteikta litais, pinigai buvo saugomi namuose, sutuoktinis B. M. apie dovaną žinojo ir neprieštaravo. Nurodė, kad dovanos suteikimo šaltiniai buvo išmokos už žemę ir sutaupyti pinigai iš atlyginimų. Į klausimą, ar 2010-09-08 pinigų

dovanojimo sandoris V. C. ir 2015-04-28 nekilnojamojo turto dovanojimo sandoris iš V. C. yra susiję sandoriai, A. M. paaiškino, kad sandoriai tarpusavyje nėra susiję, nes tėvų sodybos dalis jai buvo padovanota po 5 metų.

Pažymėtina, kad Pareiškėjo sutuoktinės ir A. M. pateikti paaiškinimai yra priešaringi. Pareiškėjo sutuoktinė nurodė, kad A. M. dovanojo 30 tūkstančių litų, nes ji atsisakė ½ dalies tėvų paveldimo namo su priklausiniais ir žemės sklypu sesers naudai, kai A. M. nurodė, kad padovanojo 30 tūkstančių litų laisva valia kaip seseriai ir kad sandoriai tarpusavyje nėra susiję, nes tėvų sodybos dalį jai padovanojo po 5 metų.

Inspekcijos informacijos duomenimis (pagal trečiųjų asmenų pateiktus duomenis bei pateiktas metines pajamų deklaracijas), nustatytos A. M. pajamos už 2003–2010 metus ir A. M. vyro B. M. pajamos už 2004–2009 metus. A. M. su vyru B. M. vienkartinės gyventojų (šeimos) 2013-12-31 turėto turto deklaracijos neteikė. A. M. 1996 m. yra įsigijusi butą, kuriame gyvena, taip pat yra paveldėjusi nekilnojamąjį turtą. Transporto priemonių A. M. vardu nėra įregistruota. B. M. vardu yra įregistruotas paveldėtas nekilnojamasis turtas. Transporto priemonių B. M. vardu nėra įregistruota. Atlikus A. M. ir jos sutuoktinio pajamų ir išlaidų analizę nenustatyta, kad A. M. negalėjo suteikti dovanos V. C., tačiau A. M. dovanos suteikimas mokesčio patikrinimo metu vertinamas kompleksiskai, kartu su kitomis fizinių asmenų suteiktomis dovanomis bei paskolomis.

Dėl 20000 Lt M. T. (Pareiškėjo sesers) dovanos. Pareiškėjas ir sutuoktinė 2015-06-26 pateikė dovanojimo raštelį, kuriame nurodyta, kad M. T. 2010-08-20 dovanoja Pareiškėjui 20000 Lt. Pareiškėjas ir sutuoktinė paaiškinimuose nurodė, kad M. T. prisidėjo prie namo D k. 11 rekonstrukcijos, turėdama tikslą ateityje su šeima vasaroti kaime.

Pareiškėjas ir sutuoktinė 2015-06-25 paaiškiniame nurodė, kad Pareiškėjas paveldėjo tėvų namus D kaime ir nutarė rekonstruoti bei išplėsti tėvų namus, kad vasaros laikotarpiu jo vaikų šeimos ir sesers M. T. šeimos nariai bei anūkai turėtų kur vasaroti, galėtų užsiauginti daržovių. Nurodė, kad prie namo rekonstrukcijos prisidėjo dukra su žentu dovandami 40 tūkstančių litų ir sesuo M. T. dovandama 20 tūkstančių litų. Pareiškėjas 2016-02-19 paaiškiniame nurodė, kad nekilnojamąjį turtą D k. 11 paveldėjo pagal testamentą, į kurį sesuo M. T. nebuvo įtraukta. Dėl M. T. dovanotų pinigų nurodė, kad, pasirašant dovanojimo sutartį, dalyvavo tik jis ir M. T. . Notaro paslaugomis nesinaudojo, nes Pareiškėją ir M. T. sieja labai geri ir draugiški santykiai. Pareiškėjo teigimu, pinigus gavo 2010-08-20, pinigus naudojo sodybos remontui ir butui pirkti, tačiau tikslų sumų, kam, kiek skyrė, nepamena. Gauti pinigai buvo saugomi namuose.

M. T. paaiškiniame nurodė, kad pasirašant sutartį dalyvavo ji ir Pareiškėjas, kad pinigus padovanojo ir daugiau nesidomėjo jų panaudojimu. Dovana suteikta litais, pinigai buvo saugomi namuose, sutuoktinis S. T. apie dovaną žinojo ir neprieštaravo. Paklausta, ar nuo dovanos suteikimo momento nebuvo atvejų, kad jai pačiai būtų reikalingi pinigai, M. T. nurodė, kad nebuvo. Nurodyti dovanos suteikimo šaltiniai – darbo užmokestis ir santaupos. Paklausta, kodėl nepaveldėjo tėvų sodybos kaip bendraturtė ir ar gavo kokią kompensaciją, M. T. nurodė, kad brolis turtą paveldėjo testamentu, jį į testamentą nebuvo įtraukta.

Inspekcijos turimos informacijos duomenimis (pagal trečiųjų asmenų pateiktus duomenis bei pateiktas metines pajamų deklaracijas), nustatytos M. T. pajamos už 2003–2010 metus ir M. T. vyro S. T. pajamos už 2004–2006 metus. M. T. su vyru S. T. vienkartinės gyventojų (šeimos) 2003-12-31 turėto turto deklaracijos neteikė. M. T. turi nekilnojamojo turto, įgyto apskrities viršininko sprendimu, bei gavusi dovanų, pirkusi žemę, yra pati dovanojusi nekilnojamąjį turtą. S. T. yra pirkęs valstybinę žemę. M. T. ir S. T. vardu nėra įregistruotų transporto priemonių. Atlikus M. T. ir jos sutuoktinio pajamų ir išlaidų analizę, nenustatyta, kad M. T. negalėjo suteikti dovanos Pareiškėjui, tačiau M. T. dovanos suteikimas Pareiškėjui vertintas kompleksiskai, kartu su kitomis fizinių asmenų suteiktomis dovanomis bei paskolomis.

Įvertinusi Pareiškėjo ir jo sutuoktinės kontrolės procedūrų metu surinktą informaciją dėl patikrinimo metu Pareiškėjo ir jo sutuoktinės pateiktų paskolų sutarčių ir dovanojimo raštelių, Kauno AVMI nustatė, kad:

1. Pareiškėjas ir sutuoktinė pinigines lėšas skolinosi iš fizinio asmens S. B. grynaisiais pinigais, kuri pinigus davė sau nenaudingomis sąlygomis, t. y. be palūkanų, be turto įkeitimo, nenustatytam laikotarpiui, nežinodama Pareiškėjo ir jo sutuoktinės finansinių galimybių grąžinti paskolas. Nepaisant apie 20 metų trukusios draugystės, pinigus skolino ne pati S. B., bet jos įgaliotinė I. M.. Įvertinus Pareiškėjo paaiškinimą dėl S. B. ligos ir amžiaus, Inspekcijai abejonių kelia pats pinigų suteikimo pobūdis – paskola, nes būdama garbaus amžiaus ir turėdama sveikatos problemų S. B. nusprendžia pinigus paskolinti, o ne padovanoti artimiesiems, neužsitikrina jų greito grąžinimo (grąžinimo data nenumatyta), neturi tikslo iš jų gauti ekonominės naudos (palūkanos nenumatytos). Pareiškėjas su sutuoktine paaiškinimuose teigia, kad po S. B. mirties jos turėtą turtą bei paskolas paveldėjo S. M., tačiau pateiktuose paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijimuose paskolų, kaip paveldimo turto, nėra nurodytų (nurodytas paveldimas turtas yra nekilnojamas turtas ir pinigines lėšas, esančios banke).

2. Dovanų davėjai paaiškinimus apie dovanos suteikimo aplinkybes pateikė neišsamius, nenurodė dovanojimo tikslų ir nors, jų teigimu, Pareiškėjui ir sutuoktinei suteikta dovana buvo vienintelė, kurią jie yra suteikę, nei vienas nepateikė išsamių, motyvuotų paaiškinimų apie sandorio aplinkybes. A. M. dovanos suteikimo Pareiškėjo sutuoktinei atveju dovanos davėjos ir gavėjos nurodytos aplinkybės ir tikslai, kaip minėta, buvo prieštaringi. Nesutampa Pareiškėjo ir jo sesers M. T. paaiškinimai apie dovanos suteikimo tikslus. Pareiškėjas nurodė, kad M. T. jam dovanuoja pinigus su ketinimais prisidėti atkuriant sodybą D k. 11, kad galėtų vasaroti minėtoje sodyboje, tačiau pati M. T. teigė, kad pinigų dovanuoja broliui be jokių tikslų.

3. Paskolos ir dovanos suteiktos grynaisiais pinigais, tačiau nebuvo pateikta vienareikšmiškų ir neginčijamų įrodymų, kad pagal pateiktus rašytinius dokumentus pinigines lėšas buvo realiai perleistos. S. B. banko sąskaitoje paskolų suteikimo datai buvo minimalus lėšų likutis, nuo I. M. įgaliojimo pradžios iki paskolų suteikimo dienos į S. B. banko sąskaitą buvo gautos nedidelės įplaukos (~20 kartų mažesnės už suteiktų paskolų dydį), todėl darytina išvada, kad paskolos galėjo būti suteiktos tik ne iš banko sąskaitoje buvusių pinigų, o tokiomis lėšomis disponuoti ir jas skolinti I. M. neturėjo įgaliojimo.

4. 2010–2013 m. Pareiškėjo ir sutuoktinės gautos pajamos iš viso galėjo sudaryti apie 326949 Lt. 60,9 proc. visų Pareiškėjo ir sutuoktinės gautų pajamų sudarė pasiskolintos ar gautos dovanų pinigines lėšas iš fizinių asmenų bei kredito įstaigų.

5. Pareiškėjas ir sutuoktinė pirkdami nekilnojamąjį turtą nesinaudojo bankų teikiamais kreditais ir už įsigytą nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turtą atsiskaitė grynaisiais pinigais – 2010 m. iš skolintų pinigų Pareiškėjas ir jo sutuoktinė įsigijo butą adresu: V g. 11–7, D. m., kuriame negyvena (bute gyvena ir yra registruota I. M. su šeima), 2011 m. įsigijo prabangų automobilį, garažą bei pradėjo statybas D k. 11, 2012 m. įsigijo žemės sklypą bei tęsė statybas, 2013 m. toliau tęsė pradėtas statybas. Pažymėtina, kad paskolų sutartys ir dovanojimo rašteliai surašyti tais pačiais metais (arba tą patį pusmetį), kada įsigijamas nekilnojamas ar kilnojamas turtas ar vykdomos statybos, taip siekiant pagrįsti pajamų šaltinius nekilnojamajam ar kilnojamajam turtui įsigyti bei statyboms vykdyti.

6. Dovanojimo rašteliai ir paskolų sutartys pasirašyti tik su giminystės ryšiais susijusiais asmenimis (seserimis, dukra), kuriems, pasirašant dovanojimo raštelių ir paskolos sutartis, įtaką galėjo daryti Pareiškėjas ir sutuoktinė. Sudarant paskolų ir dovanų sutartis siekta mokestinės naudos, nes skolintos ir seserų bei dukters dovanotos lėšos, remiantis GPMĮ nuostatomis, nepripažįstamos apmokestinamosiomis pajamomis.

7. Pareiškėjas ir sutuoktinė nedeklaravo tariamai gautų dovanų.

Inspekcija padarė išvadą, kad Pareiškėjas ir jo sutuoktinė, siekdami įteisinti pajamas, gautas iš mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių bei siekdami mokestinės naudos, t. y. išvengti GPM mokėjimo nuo pajamų, gautų iš mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių, formaliai surašė pinigų dovanojimo raštelius ir paskolos sutartis. Inspekcija, vadovaudamasi MAĮ 10 ir 69 straipsnių nuostatomis, konstatuoja, kad Kauno AVMI pagrįstai Pareiškėjo ir jo sutuoktinės su S. B., I. M., A. M. ir M. T. S. T. pasirašytus pinigų skolinimo ir dovanojimo dokumentus (sutartis ir raštelius) įvertino kaip formalius ir tikrovės neatitinkančius bei pagrįstai, vertindama Pareiškėjo ir sutuoktinės 2010–2011 m. pajamas, į minėtas paskolų sutartis ir dovanojimo raštelius neatsižvelgė.

Dėl piniginių lėšų likučio tikrinamojo laikotarpio pradžioje. Pareiškėjas ir sutuoktinė mokestinio tyrimo metu pateiktuose paaiškinimuose nurodė, kad jie ne banke apytiksliai galėjo turėti: 2010-01-01 – 30000 Lt, 2011-01-01 – 22325 Lt, 2012-01-01 – 36348, 2013-01-01 – 29742 Lt, 2013-12-31 – 52396 Lt. Tikrinamojo laikotarpio pradžioje turėto piniginių lėšų likučio ne banke šaltiniais įvardino darbo užmokestį, turėtas santaupas, nurodė, kad sutaupyti padėjo turėtas kaimas, kuriame augino paukščius, gyvulius, daržoves ir vaisius. Prie tikrinamuoju laikotarpiu turimo piniginių lėšų likučio ne banke sukauptimo prisidėjo ir gautos paskolos bei dovanos iš fizinių asmenų.

Pareiškėjas ir sutuoktinė nėra pateikę vienkartinės gyventojų (šeimos) 2003-12-31 turėto turto deklaracijos. 2003-12-18 Vienkartinio gyventojų turto deklaravimo įstatymo Nr. IX-1910 3 straipsnis nustatė, kad „nuolatinis Lietuvos gyventojas privalo deklaruoti 2003 m. gruodžio 31 d. turimą šį turtą: pinigines lėšas, turimas bankuose ir kitose kredito įstaigose ir ne bankuose ir kitose kredito įstaigose, jeigu jų bendra suma viršija 50000 litų“, 4 str. 2 punkte nustatyta, kad „jeigu nuolatinis Lietuvos gyventojas šio Įstatymo nustatyta tvarka turto nedeklaravo, šiuo turtu negali būti pagrindžiami kito turto įsigijimo šaltiniai“.

Pareiškėjo ir sutuoktinės 1994–2003 m. pajamas sudarė nedidelės su darbo santykiais susijusios pajamos, iš kurių sutuoktiniai negalėjo sukaupti didelių piniginių likučių, kuriuos būtų privalu deklaruoti vienkartinėje gyventojų (šeimos) 2003–12–31 turėto turto deklaracijoje. Minėtu laikotarpiu nenustatyta, kad Pareiškėjas ir sutuoktinė būtų įsigiję ar pardavę didelės vertės nekilnojamąjį turtą. Todėl, kaip nurodo Inspekcija, Pareiškėjo ir sutuoktinės gautų pajamų 1994–2003 m. pakako tik vartojimo išlaidoms dengti.

Nustatyta, kad 2006-10-19 Pareiškėjas įgijo 4 žemės sklypus apskrities viršininko sprendimu (*įsigytos 13/116 žemės sklypų dalys visame 1,16 ha žemės sklype (žemės ūkio naudmenų – pievų ir natūralių ganyklų plotas iš viso – 0,42 ha); 16/157 – 1,57 ha (žemės ūkio naudmenų plotas iš viso – 1,57 ha, iš jo ariamos žemės plotas – 0,57 ha, pievų ir natūralių ganyklų plotas – 1 ha); 24/226 – 2,26 ha (žemės ūkio naudmenų–pievų ir natūralių ganyklų plotas iš viso – 2,26 ha); 36/358 – 3,58 ha (žemės ūkio naudmenų–pievų ir natūralių ganyklų plotas iš viso – 3,18ha)*). Pagal 2006-10-27 paveldėjimo teisės liudijimą Pareiškėjas paveldėjo sodybą (*D k. 11*), Pareiškėja 2008-12-29 paveldėta 1/5 dalį nekilnojamojo turto 2015-04-28 padovanojo. Inspekcijos teigimu, įvertinus, kad turimo nekilnojamojo turto bendras plotas (ha) nėra didelis, pagrįstai padaryta išvada, kad jis negalėjo sukurti ir didelės vertės žemės ūkyje.

Atlikus Pareiškėjo ir sutuoktinės pajamų ir išlaidų analizę už 2004–2009 metus pagal Inspekcijos bazėse turimą informaciją ir Pareiškėjo bei sutuoktinės pateiktus paaiškinimus, SODROS pateiktą informaciją, bankų pateiktą informaciją, nustatyta, kad Pareiškėjas ir jo sutuoktinė 2004–2009 m. laikotarpiu gavo nedideles pajamas (*darbo užmokestis, darbo biržos išmokos, netekto darbingumo pensijos (apie 11160 Lt)*), kurių pakako tik vartojimo išlaidoms dengti. Vidutinės statistinės vartojimo išlaidos buvo didesnės už gautas pajamas, tačiau įvertinus gautų pajamų minėtus šaltinius ir rūšis pagrįstai vertinta, kad gautos pajamos atitiko patirtas išlaidas. Kitų pajamų šaltinių, iš kurių galėjo susidaryti toks piniginių lėšų likutis, Pareiškėjas ir sutuoktinė neturėjo, t. y. gaunamos pajamos buvo lygios patiriamoms išlaidoms, todėl Kauno AVMI pagrįstai konstatavo, jog 2010-01-01 Pareiškėjo ir sutuoktinės ne banke turimas piniginių

lėšų likutis buvo lygus 0, t. y. Pareiškėjas ir sutuoktinė 2010-01-01 negalėjo turėti paaiškinimuose nurodyto 30000 Lt piniginių lėšų likučio ne banke.

Pagal bankų pateiktą informaciją nustatyti Pareiškėjo ir sutuoktinės likučiai bankuose: Pareiškėjo: 2010-01-01, 2011-01-01, 2012-01-01 – 0,00 Lt, 2013-01-01 – 5,34 Lt, 2013-12-31 – 0,10 Lt; sutuoktinės: 2010-01-01 – 4,87 Lt, 2011-01-01 – 2,27 Lt, 2012-01-01 – 7,33 Lt, 2013-01-01 – 1,6 Lt, 2013-12-31 – 0,78 Lt.

Pareiškėjo ir jo sutuoktinės pajamų–išlaidų analizė, GPM. Pareiškėjas metinės pajamų mokesčio deklaracijos už 2010 m. nepateikė.

Pareiškėjo ir jo sutuoktinės 2010 m. gautas pajamas sudarė 19917 Lt (*1344 Lt Pareiškėjo iš A. K. įmonės „M1“ gautas darbo užmokestis; 7800 Lt Pareiškėjo sutuoktinės gauta netekto darbingumo pensija; 2773 Lt Pareiškėjo sutuoktinės gauta išmoka iš Alytaus darbo biržos; 8000 Lt Pareiškėjo ir jo sutuoktinės gautos pajamos už surinktus ir parduotus grybus (nustatytos pagal pateiktą paaiškinimą).*

2010 m. patirtas išlaidas sudarė 170027 Lt (*10000 Lt šeimos vartojimo išlaidos, nurodytos Pareiškėjo ir sutuoktinės 2015-06-26 paaiškinime; 160000 Lt už pagal 2010-12-02 sutartį bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise iš G. Š. ir D. S. pirktą butą, esantį V g. 11–7, D.; 27 Lt sumokėtas žemės mokestis).*

Įvertinus Pareiškėjo ir sutuoktinės 2010 m. pradžioje banke turimą piniginių lėšų likutį – 4,87 Lt, 2010 m. gautas pajamas 19917 Lt bei patirtas išlaidas 170027 Lt, nustatytą piniginių lėšų likutį banke metų pabaigoje – 2,27 Lt, nustatyta, kad sutuoktiniams neužteko pajamų patirtoms išlaidoms padengti – 150107 Lt. Taigi konstatuota, jog Pareiškėjas ir sutuoktinė 2010 m. gavo 150107 Lt kitas pajamas iš nenustatytų, mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių, nuo kurių neapskaičiavo ir nesumokėjo GPM. Pareiškėjas iš nenustatytų pajamų šaltinių 2010 m. gavo 75053,5 Lt (1/2 x 150107) kitas pajamas (CK 4.73 ir 3.109 str.).

Pareiškėjas metinės pajamų mokesčio deklaracijos už 2011 m. nepateikė.

2011 m. Pareiškėjas ir sutuoktinė gavo 23298 Lt pajamas (*6591 Lt Pareiškėjo senatvės pensija; 7800 Lt Pareiškėjo sutuoktinės gauta netekto darbingumo pensija; 1907 Lt Pareiškėjo sutuoktinės gauta išmoka iš A. darbo biržos; 7000 Lt Pareiškėjo ir jo sutuoktinės gautos pajamos už surinktus ir parduotus grybus (nustatytos pagal pateiktą paaiškinimą).*

Pareiškėjo ir sutuoktinės 2011 m. patirtas išlaidas sudarė 45567 Lt (*10000 Lt šeimos vartojimo išlaidos, nurodytos Pareiškėjo ir sutuoktinės 2015-06-26 paaiškinime; 1000 Lt už pirktą garažą, esantį C. g. 8, D., pagal 2011-06-07 sutartį iš V. V. ir D. V.; 22443 Lt už Pareiškėjo pagal 2011-11-09 PVM sąskaitą faktūrą iš UAB „A2“ įsigytą automobilį Porsche Cayenne; 27 Lt sumokėti žemės mokesčiai; 10265 Lt apskaičiuotos išlaidos statyboms sodybai D k. 11; 1687 Lt išlaidos statybos projektui; 145 Lt išlaidos už dokumentų suruošimą).*

Įvertinus Pareiškėjo ir sutuoktinės 2011 m. pradžioje banke turimą piniginių lėšų likutį – 2,27 Lt, 2011 m. gautas pajamas – 23298 Lt bei patirtas išlaidas – 45567 Lt, nustatytą piniginių lėšų likutį banke 2011 m. pabaigoje – 7,33 Lt, nustatyta, jog sutuoktiniams neužteko pajamų patirtoms išlaidoms padengti – 22275 Lt. Taigi pagrįstai konstatuota, jog Pareiškėjas ir sutuoktinė 2011 m. gavo 22275 Lt kitas pajamas iš nenustatytų, mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių, nuo kurių GPM neapskaičiavo ir nesumokėjo. Pareiškėjas iš nenustatytų pajamų šaltinių 2011 m. gavo 11137,5 Lt (1/2 x 22275) kitas pajamas (CK 4.73 ir 3.109 str.).

Inspekcija nurodo, kad Pareiškėjo skundo argumentai yra nepagrįsti (*dėl tikrinamojo laikotarpio pradžioje turėtų 30000 Lt (kiekvienam po 15000 Lt), nes jie sukaupti 2004–2009 metais iš surinktų miško gėrybių ir pardavus iš žemės ūkio gaunamą derlių; dėl gautų paskolų ir dovanų).*

Alytaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas (toliau – Alytaus AVPK) 2013-09-23 raštu informavo Inspekciją, jog buvo atliekamas tyrimas dėl S.M. (Pareiškėjo žentas) galimai vykdomų nusikalstamų veikų pagal BK 189¹ straipsnį „Neteisėtas praturtėjimas“. Tyrimo duomenimis S. M. niekur nedirba ir negauna jokių oficialių pajamų, tačiau turi nekilnojamojo turto,

kuris yra registruotas jo žmonos I. M. tėvo J. C. (Pareiškėjo) vardu, todėl prašė atlikti turto įsigijimo ir pajamų teisėtumo tyrimus.

Kauno AVMI 2016-06-28 raštu informavo Alytaus AVPK apie Pareiškėjo ir sutuoktinės mokestinių patikrinimų metu nustatytus pažeidimus, t. y. kad sutuoktiniai iš nenustatytų šaltinių gavo 49925 Eur (172382 Lt) pajamas, kurios viršijo BK 189¹ str. „Neteisėtas praturtėjimas“ 500 MGL sumą. Alytaus AVPK 2016-07-04 raštu pranešė, jog Pareiškėjo ir sutuoktinės atžvilgiu pradėtas ikiteisminis tyrimas Nr. 01-1-30874-16 pagal BK 189¹ str. 1 dalį „Neteisėtas praturtėjimas“. Pažymėtina, kad S. M. buvo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn dėl neteisėto disponavimo akcizais apmokestinamomis prekėmis pagal BK 199² str. 1 dalį.

Kadangi Pareiškėjas ir sutuoktinė nekilnojamojo ir kilnojamojo turto pirkimo bei statybos išlaidas grindė iš fizinių asmenų tariamai gautomis paskolomis / dovanomis, todėl įrodinėjimo dalykas šiuo atveju yra aplinkybės, ar pinigų sumos, nurodytos minėtose paskolos sutartyse ir dovanojimo rašteliuose, Pareiškėjui ir sutuoktinei realiai buvo ar nebuvo perduotos, t. y. gautos ar negautos pajamos. Inspekcija nurodo, kad Pareiškėjas ir sutuoktinė paskolų ir dovanų negavo. Tai patvirtina grynųjų pinigų skolinimosi ir dovanojimo aplinkybės:

– Pareiškėjas ir sutuoktinė pinigines lėšas skolinosi iš fizinio asmens S. B. per įgaliotą asmenį I. M. . Inspekcijos teigimu, abejonių kelia pats pinigų suteikimo pobūdis – paskola, nes būdama garbaus amžiaus ir turėdama sveikatos problemų S. B. nusprendė pinigus paskolinti, o ne padovanoti artimiesiems, neužsitikrino jų greito grąžinimo (grąžinimo data nenumatyta). Po S. B. mirties jos turėtą turtą paveldėjo S. M. , tačiau pateiktuose paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijimuose paskolų, kaip paveldimo turto, nėra nurodyta.

– dovanų davėjai A. M. ir M. T. nepateikė motyvuotų paaiškinimų apie dovanojimo aplinkybes. Nesutampa Pareiškėjo ir sutuoktinės bei dovanų davėjų nurodyti dovanų suteikimo tikslai. Pareiškėjas nurodė, kad M. T. jam dovanuoja pinigus siekdama prisidėti atkuriant sodybą, tačiau pati M. T. teigė, kad pinigus dovanuoja broliui be jokių tikslų. Pareiškėjo sutuoktinė nurodė, kad A. M. dovanuoja 30000 Lt dėl to, kad ji atsisakė ½ dalies iš tėvų paveldimo turto, tačiau A. M. nurodė, kad minėti sandoriai tarpusavyje nėra susiję.

– S. B. banko sąskaitoje paskolų suteikimo dieną buvo minimalus lėšų likutis, nuo I. M. įgaliojimo pradžios iki paskolų suteikimo dienos į S. B. banko sąskaitą buvo gautos nedidelės įplaukos. Taigi paskolos galėjo būti suteiktos tik ne iš banko sąskaitoje buvusių pinigų, o tokiomis lėšomis disponuoti ir jas skolinti I. M. neturėjo įgaliojimo. Paskolų ir dovanų perdavimo faktą Pareiškėjas ir sutuoktinė grindė paskolų sutartimis ir dovanojimo rašteliais bei jų pačių, paskolų ir dovanų davėjų paaiškinimais.

– 2010–2013 m. apie 60,9 proc. visų Pareiškėjo ir sutuoktinės gautų pajamų sudarė pasiskolintos ar gautos dovanų pinigines lėšos iš fizinių asmenų bei kredito įstaigų gautos pajamos.

– tikrinamuoju laikotarpiu Pareiškėjo pajamas sudarė minimalios darbo užmokesčio pajamos bei senatvės pensija, Pareiškėjo sutuoktinės pajamas sudarė netekto darbingumo pensija ir pajamos iš Alytaus darbo biržos, tačiau Pareiškėjas ir jo sutuoktinė už, neva, skolintus ir dovanotus pinigus įsigijo brangų nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turtą, už kurį atsiskaitė grynaisiais pinigais: 2010 m. įsigijo butą D., kuriame gyvena dukters šeima, 2011 m. įsigijo prabangų automobilį, garažą. Be to, 2011–2013 metais vykdė statybos ir rekonstrukcijos darbus sodyboje L. r., už pirktas medžiagas atsiskaitė grynaisiais pinigais bei 2012 m. įsigijo 2,55 ha žemės sklypą adresu: D k., V. sen., L. r. sav.

– Pareiškėjas ir sutuoktinė nedeklaravo gautų dovanų. Dovanojimo rašteliai ir paskolų sutartys pasirašyti tik su giminystės ryšiais susijusiais asmenimis (seserimis, dukra), kuriems, pasirašant dovanojimo raštelius ir paskolos sutartis, įtaką galėjo daryti Pareiškėjas ir sutuoktinė. Sudarant paskolų ir dovanų sutartis siekta mokestinės naudos, nes skolintos ir seserų bei dukters dovanotos lėšos nepripažįstamos apmokestinamosiomis pajamomis.

Remdamasi išdėstytomis aplinkybėmis, Inspekcija konstatuoja, kad Pareiškėjo ir sutuoktinės nurodytos ūkinės operacijos neatitinka tikrojo turinio, todėl, vadovaujantis MAĮ 69 straipsnio nuostatomis, paskolų sutartys ir dovanų rašteliai vertinami kaip formalūs ir tikrovės neatitinkantys dokumentai, ir, vertinant Pareiškėjo ir sutuoktinės 2010–2011 m. pajamas, į minėtas paskolų sutartis ir dovanojimo raštelius neatsižvelgiama.

Dėl Pareiškėjo argumentų, jog mokesčių administratorius pajamas iš surinktų miško gėrybių 2010–2013 m. pripažįsta, o 2004–2009 m. nepripažįsta, Inspekcija nurodo, kad Pareiškėjas ir sutuoktinė 2015-06-26 paaiškinimuose tikrinamojo laikotarpio pradžioje turimo piniginių lėšų likučio ne banke šaltinį įvardino darbo užmokestį, turėtas santaupas bei nurodė, kad sutaupyti padėjo turėtas kaimas, kuriame augino gyvulius, paukščius, daržoves, ir vaisius. Tačiau nei kontrolės procedūrų metu, nei su pastabomis Pareiškėjas ir sutuoktinė nenurodė iki 2010 metų gautų pajamų už grybus ir uogas bei gautų pajamų iš žemės ūkio, taip pat nepateikė šias pajamas patvirtinančių dokumentų, todėl Pareiškėjo argumentai yra nepagrįsti ir vertinami kaip Pareiškėjo pasirinkta gynybos pozicija. Be to, LVAT praktikoje laikomasi pozicijos, jog pirminiai paaiškinimai pripažįstami objektyvesniais ir patikimesniais (*LVAT 2007-03-15 nutartis adm. byloje Nr. A17-301/2007, LVAT 2009-06-12 nutartis adm. byloje Nr. A556-695/2009*).

Pareiškėjas su Inspekcijos sprendimu nesutinka ir Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Komisija) prašo skundžiamą sprendimą panaikinti.

Pareiškėjas nurodo, kad niekada nėra gavęs jokių pajamų iš nenustatytų ar nežinomų šaltinių. Nurodo, kad gimė ir augo D. kaime, su žmona šiame kaime vaikus užaugino, išėjo į pensiją, pajamų gavo tik iš darbo santykių, savo dirbamos žemės bei miško gėrybių.

Pareiškėjas visiškai nesuvokia Inspekcijos sprendime nurodytos informacijos dėl S.M. (Pareiškėjo žentas) patraukimo baudžiamojon atsakomybėn, jam nesuprantamas mokesčių administratoriaus kreipimasis į Alytaus AVPK dėl galimai Pareiškėjo šeimos neteisėto praturtėjimo. Pareiškėjas nesupranta, kodėl jam užkrauta mokesčių našta dėl to, kad žentas buvo įtariamas 2005-08-02 per sieną gabenęs neleistiną kiekį cigarečių, be to, Pareiškėjo žiniomis, šios aplinkybės nebuvo įrodytos.

Pareiškėjas pažymi, kad patikrinimo metu niekas jo neklausė apie piniginių lėšų likutį ne banke 2003-12-31. Be to, šią dieną turimų piniginių lėšų ne banke nereikėjo deklaruoti, jei jos neviršijo 50000 Lt. Pareiškėjas pažymi, kad su sutuoktine turėjo darbus, dirbamos žemės, todėl kartu su ja 2013-12-31 ne banke buvo sutaupę 90000 Lt (po 45000 Lt). Mokesčių administratorius visiškai nevertino 15000 Lt santaupų grynaisiais pinigais tikrinamojo laikotarpio pradžioje (2010-01-01), nors, kaip teigia Pareiškėjas, jis 2015-07-13 paaiškiniame nurodė, jog turėjo kaimą, žemės, gyvulių, todėl pragyvenimo išlaidos buvo nedidelės.

Mokesčių administratorius nurodo, kad Pareiškėjas 4 žemės sklypus įsigijo tik 2006 metais, tačiau, kaip nurodo Pareiškėjas, jis iki 2006 m. tais sklypais naudojosi, juos dirbo ir tie sklypai Pareiškėjo šeimą maitino. Mokesčių administratorius nurodo, kad turimo nekilnojamojo turto bendras plotas (3,58 ha) nėra didelis, todėl negalėjo sukurti ir didelės vertės žemės ūkyje. Pareiškėjo teigimu, didelės vertės gal ir negalėjo, bet tiek, kiek neviršija nedeklaruojamų neapmokestinamų pajamų dydžio per metus, jis tikrai sutaupė, t. y. 2003 m. – 13920 Lt (6960 Lt x 2), 2004 m. – 13920 Lt (6960 Lt x 2), 2005 m. – 13920 Lt (6960 Lt x 2), 2006 m. – Lt (6960 Lt x 2), 2007 m. – 4000 Lt (2000 Lt x 2), 2008 m. – 20000 Lt (10000 Lt x 2), 2009 m. – 20000 Lt (10000 Lt x 2), nes Pareiškėjo žemės ūkio valdos dydis 2009 m. buvo ne didesnis kaip 14 europinių dydžio vienetai. Pareiškėjo teigimu, jis iš viso sutaupė 99680 Lt ir, kadangi pajamų nedeklaravo, mokesčių administratoriaus prašė pripažinti tik tiek, kiek neviršija nedeklaruojamų neapmokestintų pajamų dydžio per metus. Pareiškėjas nurodo, kad pajamų gavo iš užaugintų bulvių, česnakų, agurkų ir pomidorų daigų, užaugintų agurkų, kviečių, parduotų paršelių.

Pareiškėjui taip pat neaišku, kodėl pajamas iš surinktų miško gėrybių už 2010–2013 metus mokesčių administratorius pripažįsta, o už 2004–2009 metus nepripažįsta, nors tuo laikotarpiu Pareiškėjas su šeima gyveno Dzūkijoje, kurioje visos šeimos turi papildomų pajamų iš miško gėrybių. Pareiškėjas paaiškina, kad kvitai iš miško gėrybių supirkimo punktų išbluko jau po 2 metų, be to, reikalauti dokumentų (įrodymų) daugiau nei už einamuosius ir penkerius metus atgal mokesčių administratorius neturi teisės. Pareiškėjas sutinka, kad jo gaunamas darbo užmokestis buvo nedidelis ir šio užmokesčio užteko vartojimo išlaidoms padengti (šias aplinkybes nurodo ir mokesčių administratorius), tačiau visas pajamas iš miško gėrybių šeima taupė ir turėjo paaiškinimuose nurodytas santaupas.

Pareiškėjas nurodo, kad LVAT 2015-09-23 sprendime administracinėje byloje Nr. A-2667-438/2015 nurodė, jog mokesčių administratoriui negali būti suteikiama teisė neribotą laiką įpareigoti nuolatinį Lietuvos gyventoją pagrįsti pateiktos deklaracijos duomenis. Teisėjų kolegija, remdamasi Konstitucinio Teismo 1997-07-10, 2000-03-15, 2002-06-03, 2003-11-17 ir 2006-01-24 nutarimuose pateiktais išaiškinimais, akcentavo, kad nagrinėjamoje byloje būtų nepateisinama tokia situacija bei būtų neproporcinga kaip priemonė, jeigu mokesčių administratoriui būtų suteikta teisė neribotą laiką tikrinti asmens (gyventojų), pateiktos iki 2005-05-01, apie jo 2003-12-31 turėtą turtą, deklaracijos duomenų tikrumą, o asmenį (gyventoją) neribotą laiką įpareigojant pagrįsti šios deklaracijos duomenis, t. y. šiems teisiniams santykiams nesuteikiant stabilumo neribotą laiką.

Pareiškėjas konstatuoja, kad mokesčių administratorius reikalauti pateikti įrodančius dokumentus už ankstesnius nei einamuosius ir penkerius praėjusius kalendorinius metus nei apie pajamas, nei apie išlaidas neturi teisės. Pareiškėjas Komisijos prašo pripažinti 30000 Lt santaupas tikrinamojo laikotarpio pradžioje, kaip sukauptas iš žemės ūkio ir miško gėrybių 2004–2009 metais.

Dėl 2010-08-20 gautos 20000 Lt dovanos iš M. T. (Pareiškėjo sesuo). Pareiškėjas nurodo, kad gauta dovana yra deklaruota pateikiant PRC911 pranešimą.

Pareiškėjas paaiškina, kad jo sesuo atsakė į visus jai mokesčių administratoriaus pateiktus klausimus. Pinigus padovanojo kaip broliui be jokių mokesstinės naudos tikslų. Pareiškėjo teigimu, jei seseriai jis būtų padovanojęs pinigų (*Pareiškėjas vienas paveldėjo nekilnojamąjį turtą D k. 11*), tai gal ir būtų galima daryti prielaidą, jog tai kompensacija už paveldėtą turtą, bet ginčo atveju yra atvirkščiai. Be to, Pareiškėjas turtą paveldėjo 2006 metais, o sesuo 20000 Lt jam padovanojo 2010 metais. Aplinkybė, kad sesuo nenurodė dovanojimo tikslų, nesudaro pagrindo nepripažinti dovanos, nes dovanojimo raštelyje nėra iškeltos sąlygos nurodyti, koku tikslu dovanojami pinigai. Mokesčių administratoriaus reikalavimas, kad turi būti nurodyti dovanojimo tikslai, yra nelogiškas ir nepagrįstas.

Pareiškėjo teigimu, tėvai norėjo, kad sodyba ir toliau liktų visos šeimos susirinkimo vieta, todėl jam (Pareiškėjui), kaip išmanančiam statybos darbus ir sugebančiam ūkiškai tvarkytis, tėvai ir paliko sodybą pagal testamentą. Norėdama naudotis sodyba, kaip nurodo Pareiškėjas, sesuo prisidėjo dovanodama pinigų.

Pareiškėjas nurodo, kad yra pateikti tiesioginiai įrodymai dėl 20000 Lt dovanos. Visi sandorio dalyviai apklausti ir visi parašė paaiškinimus, nurodydami, kad dovanojamos lėšos perduotos grynaisiais pinigais. Mokesčių administratorius surinko netiesioginius įrodymus ir konstatavo, kad, atlikus pajamų ir išlaidų analizę, nenustatyta, jog M. T. negalėjo suteikti dovanos Pareiškėjui. Pareiškėjas prašo pripažinti pajamomis dovanotus 20000 Lt.

Dėl S. B. galimybės suteikti 100000 Lt paskolą grynaisiais. Pareiškėjas nurodo, kad gauta paskola yra deklaruota pateikiant pranešimą PRC911. S. B. yra pateikusi vienkartinę turėto turto 2013-12-31 deklaraciją, kurioje deklaravo 320000 Lt pinigines lėšas ne banke. Taigi, kaip nurodo Pareiškėjas, šiuo atveju šios deklaracijos duomenys taip pat įgijo teisinį stabilumą ir mokesčių administratorius nebegalėjo šių duomenų kvestionuoti, nes mokesčių

administratoriaus teisė duoti gyventojui privalomą vykdyti nurodymą, kad jis pagrįstą deklarauto turto įsigijimo šaltinius, buvo pasibaigusi. Tai reiškia, kad nagrinėjamu atveju aplinkybės, jog S. B. turėjo ir galėjo paskolinti minėtą pinigų sumą, mokesčių administratorius nebegalėjo ginčyti.

Dėl paskolos notarinės formos. Atsižvelgdamas į tai, jog CK 6.469 straipsnis nereikalauja, kad paskolų sutartys iki 50000 Lt būtų tvirtinamos notaro (*jos turi būti tik rašytinės*), Pareiškėjas nurodo, jog taupydami laiką ir pinigus paskolos sutartį surašė patys.

Dėl paskolos suteikimo atstovaujant įgaliotam asmeniui. Vadovaujantis CK 1.64 straipsnio nuostatomis sandorį sudarančio asmens laisva valia gali būti išreikšta žodžiu, raštu, veiksmu ar kitokia valios išreiškimo forma. Vadovaujantis CK 1.72 straipsnio nuostatomis sandoriai, kuriems įstatymai ar šalių susitarimas nenustato rašytinės formos, gali būti sudaromi žodžiu. S. B. dalyvavo suteikiant 50000 Lt paskolas tiek Pareiškėjui, tiek jo sutuoktinei ir savo valią išreiškė žodžiu, nes pati jau beveik nieko nematė. S. B. žodžiu įpareigojo įgaliotą asmenį I. M. patvirtinti parašu. Mokesčių teisėje sandorių sudarymo ir jų galiojimo taisyklių negalima vertinti kitaip, nei tą nustato civilinė teisė.

S. B. skolindama pinigus išreiškė valią žodžiu pasakydama, kad, kaip nurodo Pareiškėjas, jei jis su sutuoktine neturės galimybės grąžinti paskolos, iki ji bus gyva, tuomet pinigus prašė grąžinti jos turto paveldėtojui Pareiškėjo žentui S.M. Pareiškėjas nurodo, kad už skolintus pinigus įsigijo butą D., kuriame gyvena duktė su sutuoktiniu S.M. ir dviem vaikais. Pareiškėjo nuomone, gal dėl šios priežasties žentas, pasitikėdamas Pareiškėju ir jo sutuoktine, ir neįtraukė minėtos skolos į paveldimo turto sąrašą. Tačiau dėl šių aplinkybių išsiaiškinimo mokesčių administratorius turėjo klausimus užduoti S.M., o ne Pareiškėjui.

Dėl paskolos grąžinimo termino ir perdavimo realumo. Pareiškėjas nurodo, kad paskolos sutartis, sudaryta tarp Pareiškėjo ir S. B., atitinka CK keliamus reikalavimus ir mokesčių administratorius šių aplinkybių neginčija. Tačiau mokesčių administratorius abejoja dėl paskolos perdavimo fakto. Pareiškėjas paaiškina, kad tarp jo šeimos ir S. B. buvo labai artimi ir draugiški santykiai ir tai patvirtina jau vien tas faktas, kad 2009-01-08 S. B. davė generalinį įgaliojimą valdyti visą savo turtą ne anūkui (Pareiškėjo žentui), o Pareiškėjo dukrai. Kaip nurodo Pareiškėjas, pasirašant sutartį ir perduodant pinigus dalyvavo 5 asmenys ir visi šie asmenys mokesčių administratoriui pinigų perdavimo faktą žodžiu ir raštu patvirtino. Pareiškėjo teigimu, pinigų skolinosi butui pirkti ir šią aplinkybę nurodė visuose paaiškinimuose. Pareiškėjas pažymi, kad jis ir jo sutuoktinė, kaip paskolos gavėjai, tai pripažįsta ir patvirtina.

Pareiškėjas, vadovaudamasis MAĮ numatytais protingumo ir teisingumo kriterijais, iš Komisijos tikisi teisingo sprendimo. Taip pat, vadovaudamasis MAĮ 71 straipsnio nuostatomis, Pareiškėjas nurodo, kad yra pasiruošęs pasirašyti susitarimą.

Iš bylos medžiagos matyti, kad skundžiamas Inspekcijos sprendimas tvirtintinas.

Ginčas šioje byloje kilo dėl nurodymų Pareiškėjui sumokėti 3803 Eur GPM ir su juo susijusias sumas, mokesčių administratoriui konstatavus, jog Pareiškėjo ir jo sutuoktinės išlaidos tikrintuoju laikotarpiu (2010–2013 m.) viršijo gautas pajamas 172382 Lt (2010 m. – 150107 Lt, 2011 m. – 22275 Lt), t. y. jog Pareiškėjas gavo kitų pajamų, kurių mokesčių įstatymų nustatyta tvarka nedeklaravo (*kiekvienas iš sutuoktinių po 86191 Lt (172382 / 2)*), nuo kurių neapskaičiavo ir nesumokėjo į biudžetą GPM. Mokesčių administratorius, konstatavęs, jog Pareiškėjo išlaidos tikrintuoju laikotarpiu viršijo jo pajamas, taikė MAĮ 70 str. 1 dalies nuostatas ir mokesčius Pareiškėjui apskaičiavo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą, taikydamas išlaidų metodą. Šioje byloje mokesčių administratorius, vadovaudamasis MAĮ 69 straipsnio nuostatomis, neatsižvelgė į Pareiškėjo (kartu ir sutuoktinės) nurodytus pajamų šaltinius (giminaičių ir pažįstamų suteiktas 100000 Lt paskolas bei 90000 Lt dovanas), motyvuodamas

tu, jog nurodytais sandoriais Pareiškėjas siekė mokestinės naudos – nemokėti GPM nuo gautų pajamų, kurių šaltiniai mokesčių administratoriui nežinomi.

Įvertinus skundžiamą sprendimą bei Kauno AVMI patikrinimo aktą ir sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, matyti, kad šiuose dokumentuose išsamiai aptartos mokesčių administratoriaus nustatytos faktinės aplinkybės, susijusios su Pareiškėjo ir sutuoktinės gautomis pajamomis bei patirtomis išlaidomis, MAĮ 70 straipsnio ir Taisyklių nuostatos, reglamentuojančios mokesčių apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą taikymą, taip pat MAĮ 69 straipsnio nuostatos dėl turinio viršenybės prieš formą principo taikymo. Todėl Komisija, vengdama pasikartojimų ir sutikdama su mokesčių administratoriaus pateiktu MAĮ 70 bei 69 straipsnių ir Taisyklių nuostatų vertinimu, plačiau šių nuostatų ir faktinių ginčo bylos aplinkybių, kurios yra išdėstytos Komisijos sprendimo nustatomojoje dalyje, iš naujo neapartinėja, o sprendime pasisako dėl Pareiškėjo skunde Komisijai nurodytų esminių nesutikimo su skundžiamu sprendimu motyvų. Pareiškėjas iš esmės neginčija byloje nustatytų faktinių aplinkybių ir aritmetinio mokesčių bei baudų ir delspinigių apskaičiavimo, tačiau nesutinka su mokesčių administratoriaus nustatytų faktinių aplinkybių teisiniu vertinimu, mano, jog mokesčių administratorius nepagrįstai Pareiškėjo ir jo sutuoktinės tikrinamuoju laikotarpiu turėtomis pajamomis nepripažino S. B. paskolintų 100000 Lt (kiekvienam iš sutuoktinių po 50000 Lt) ir giminaičių dovanotų piniginių lėšų: I. M. 40000 Lt, A. M. 30000 Lt ir M. T. 20000 Lt, taip pat nepagrįstai nepripažino Pareiškėjo tikrintojo laikotarpio pradžioje turėtų piniginių lėšų (santaupų). Kadangi savo skundu būtent Pareiškėjas nustato mokestinės bylos nagrinėjimo ribas, Komisija nagrinėjamą bylą spręs pagal Pareiškėjo pareikštus konkrečius reikalavimus.

Pažymėtina, jog dėl įrodymų vertinimo, kai, remiantis įvairiais civiliniais sandoriais, įrodinėjamas mokesčių mokėtojo gautų pajamų realumas, LVAT, kuris, vadovaudamasis Administracinių bylų teisenos įstatymo 15 straipsniu, formuoja vienodą administracinių teismų praktiką taikant įstatymus, 2007-03-15 nutartyje adm. byloje Nr. A¹⁷-301/2007 (publikuota: „Administracinė jurisprudencija“, 2007, Nr. 11) yra išaiškinęs, jog įrodinėjimo dalykas šiuo atveju yra aplinkybės, ar pinigų sumos mokesčių mokėtojui realiai buvo ar nebuvo perduotos, t. y. gautos ar negautos pajamos. Šios aplinkybės turėtų būti įrodinėjamos tiesioginiais įrodymais, iš kurių galima daryti vienareikšmę išvadą apie įrodinėjimo dalyką sudarančias aplinkybes (pavyzdžiui: mokėjimo pavedimai, patvirtinantys lėšų judėjimą; asmenų, iš kurių pajamos neva gautos, paaiškinimai apie tai, kad lėšos perduotos ar neperduotos; kitų liudytojų, galinčių patvirtinti ar paneigti lėšų perdavimą, parodymai). Įstatymas nedraudžia įrodinėti ir netiesioginiais įrodymais, t. y. įrodymais, daugiareikšmiai susijusiais su įrodinėjimo dalyką sudarančiomis aplinkybėmis (pavyzdžiui, įrodymai apie tai, kokiomis lėšomis galėjo disponuoti asmuo, iš kurio galėjo būti gautos pajamos; įrodymai apie gautų lėšų panaudojimo aplinkybes ir pan.). Tokio pobūdžio bylose išvada apie tai, kad mokesčių mokėtojas nepagrindė pajamų, neturėtų būti daroma vien netiesioginių įrodymų pagrindu (pavyzdžiui, įrodymai apie tai, kad paskolos davėjas neturėjo teisėtų pajamų). Tokios praktikos LVAT laikėsi ir priimdamas vėlesnes nutartis: 2011-02-04 adm. byloje Nr. A-438-201/2011, 2011-04-01 adm. byloje Nr. A⁴³⁸-953/2011, 2011-09-15 adm. byloje Nr. A⁴⁴²-2502/2011, 2015-02-10 adm. byloje Nr. (e)A-110-438/2015, 2015-03-02 adm. byloje Nr. A-690-556/2015 ir kt.

Taigi, kaip pripažįstama LVAT praktikoje, išvados apie mokesčių mokėtojo tam tikrų civilinių sandorių pagrindu gautų pajamų realumą darytinos sistemiškai bei kompleksiskai įvertinus visus tiesioginius bei netiesioginius įrodymus, pagrindžiančius ar paneigiančius objektyvų pajamų gavimo faktą. Vien atskirų formalių įrodymų (pavyzdžiui, paprasta rašytine ar notarine forma sudarytų sutarčių) apie pajamas pateikimas, nesant realaus pajamų gavimo fakto, patvirtinto visapusiška pajamų gavimo faktinių aplinkybių analize, pajamų gavimo nepagrindžia. Tokia išvada darytina ir atsižvelgiant į MAĮ 10 straipsnio nuostatas, įtvirtinančias turinio viršenybės prieš formą principą, pagal kurį mokesčių teisiniuose santykiuose viršenybė

teikiama šių santykių dalyvių veiklos turiniui, o ne jos formaliai išraiškai (LVAT 2014-02-12 nutartis adm. byloje Nr. A-556-554/2014).

Komisijos vertinimu, mokesčių mokėtojo įpareigojimas pagrįsti atitinkamų pajamų šaltinius reiškia, kad jo nurodomi pajamų šaltiniai turi būti realūs, o pateikti įrodymai apie piniginių lėšų gavimą iš atitinkamų šaltinių atspindėti realiai susiklosčiusias faktines aplinkybes, ypač tais atvejais, kai gautų pajamų šaltinis yra ne paties mokėtojo veikla, o kito asmens gautos pajamos. Todėl turi būti pateikti pakankami ir neiginjami įrodymai, kad atitinkamo dydžio pajamos realiai yra gautos konkrečiu nurodytu būdu iš nurodyto pajamų šaltinio, t. y. šaltinis turi būti ne tik realus, bet ir turi būti objektyviais duomenimis patvirtintos aplinkybės, kad lėšos realiai perduotos mokėtojui (LVAT 2011-09-09 nutartis adm. byloje Nr. A⁵⁵⁶-3513/2011). Todėl mokesčių mokėtojas negali remtis vien tik tvirtinimu, kad pateikė atitinkamus sandorius patvirtinančias sutartis, paskolų davėjai patvirtino paskolos suteikimo faktą ar galimai jomis disponavo, jas naudojo patirdamas atitinkamas išlaidas. Pareiga nurodyti pajamų šaltinius pirmiausia tenka mokesčių mokėtojui, kuris ir privalo užtikrinti, jog, esant kompetentingų valstybės institucijų reikalavimui, galės pateikti šiuos šaltinius pagrindžiančius dokumentus. Mokėtojai, pasirinkdami pajamas gauti grynaisiais pinigais (dėl ko šių pajamų gavimo faktas nėra fiksuojamas kredito įstaigose esančių sąskaitų įrašuose) ir šių pajamų nedeklaruodami, pateikiant atitinkamo mokesčio laikotarpio pajamų deklaracijas (pavyzdžiui, kai tokios deklaracijos teikimas nėra privalomas), prisiima ir visą riziką dėl jiems tenkančios įrodinėjimo naštos.

Ginčo byloje Pareiškėjas ir jo sutuoktinė 100000 Lt pajamų pagal paskolų sutartis gavimą ir 90000 Lt pajamų pagal dovanojimo sutartis gavimą grindžia tokio pobūdžio sutarčių (paprasčiausia forma surašytomis paskolų sutartimis arba dovanojimo rašteliais) buvimu ir dovanotojų (I. M. , A. M. bei M. T.) paaiškinimais apie dovanotas lėšas. Kaip nurodyta sprendimo nustatomojoje dalyje, Pareiškėjas šioje byloje pajamų šaltiniais nekilnojamajam bei kilnojamajam turtui įsigyti ir nekilnojamajam turtui statyti bei rekonstruoti nurodo S. B. 2010-11-25 paskolintas 100000 Lt pinigines lėšas (kiekvienam iš sutuoktinių po 50000 Lt) ir pagal dovanojimo raštelius I. M. 2011-05-19 dovanotus 40000 Lt, A. M. 2010-09-08 dovanotus 30000 Lt ir M. T. 2010-08-20 dovanotus 20000 Lt.

Komisija, vertindama Pareiškėjo argumentus visų byloje surinktų įrodymų kontekste, nurodo, jog byloje nėra pateikti objektyvūs įrodymai (pavyzdžiui, mokėjimo pavedimai, patvirtinantys lėšų judėjimą), iš kurių galima būtų daryti vienareikšmę išvadą apie paskolų suteikimą ir piniginių lėšų dovanojimą, t. y. 2010–2013 m. realiai egzistavusius pajamų šaltinius butui, garažui, žemės sklypui, automobiliui *Porsche Cayenne* įsigyti ir sodybai D k. statyti ir rekonstruoti (*plačiau Komisijos sprendimo 3 psl.*). Nors mokesčių administratorius ir nenustatė, kad minėti artimi Pareiškėjui fiziniai asmenys negalėjo suteikti ir / ar padovanoti piniginių lėšų Pareiškėjui ir jo sutuoktinei, tačiau kompleksiskai įvertinus visus byloje esančius įrodymus, matyti, jog byloje nėra objektyviais duomenimis patvirtintų aplinkybių, kad lėšos realiai buvo perduotos Pareiškėjui ir jo sutuoktinei.

Paskolų ir dovanojimo sandoriai įforminti tarp susijusių ir galimai suinteresuotų padėti Pareiškėjui pagrįsti iš nenustatytų šaltinių gautas pajamas asmenų – giminių ir pažįstamų (S. B. – sutuoktinių žento močiutė, I. M. – sutuoktinių dukra, A. M. – Pareiškėjo sutuoktinės sesuo, M. T. – Pareiškėjo sesuo). Paskolų sandoriai su S. B. sudaryti ekonomiškai nenaudingomis sąlygomis: paskolos beprocentės, jų gražinimas nebuvo užtikrintas jokiais teisinėmis priemonėmis, paskolos suteiktos neapibrėžtam terminui (*sutarčių 5 p. nurodyta, kad paskolos sutartis galioja iki visiško paskolos sutarties prievolių įvykdymo*). Komisijos vertinimu, sunkiai tikėtina aplinkybė, jog fizinis asmuo, visą gyvenimą taupęs pinigus, būdamas garbaus amžiaus (91 m.) ir sunkiai sirgdamas, be jokių užtikrinimo priemonių paskolina (faktiškai atiduoda) 100000 Lt savo anūko uošviams. Pažymėtina, kad S. B. vardu paskolos sutartis, kaip įgaliotas asmuo, pasirašė I. M. (sutuoktinių dukra), kuri pagal 2009-01-08 įgaliojimą buvo įgaliota disponuoti tik S. B. banko sąskaitose esančiomis lėšomis. I. M. įgaliojimo laikotarpiu iki paskolų

suteikimo (nuo 2009-01-08 iki 2010-11-25) gautos įplaukos į S. B. banko sąskaitą buvo 20 kartų mažesnės už suteiktų paskolų dydį. Taigi paskolos galėjo būti suteiktos ne iš banko sąskaitoje buvusių pinigų, o tokiomis lėšomis disponuoti ir jas skolinti I. M. įgaliojimo neturėjo. Be to, remiantis CK nuostatomis, Pareiškėjo duktė I. M., kaip S. B. atstovė, negalėjo sudaryti paskolų sandorių su savo tėvais (Pareiškėju ir jo sutuoktine). CK 2.134 str. 1 dalyje nustatyta imperatyvi teisės norma, apribojanti galimybę sudaryti sandorius per atstovą, t. y. atstovas atstovaujamojo vardu negali sudaryti sandorių nei su pačiu savimi, nei su tuo asmeniu, kurio atstovas jis tuo metu yra, taip pat su savo sutuoktiniu tėvais, vaikais ir kitais artimais giminaičiais. Taip pat pažymėtina, kad 2013 metais S. B. mirus, jos turtą, įskaitant ir paskolas, paveldėjo S. M. (Pareiškėjo žentas), tačiau nei viename iš pateiktų paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijimų nebuvo nurodyta, kas paveldi ir ar paveldi apskritai teisę į S. B. suteiktas ir neatgautas paskolas, teisę jas susigrąžinti. Šios nustatytos aplinkybės, Komisijos nuomone, leidžia teigti, kad realiai pinigines lėšas grynaisiais pinigais, kaip S. B. paskola, Pareiškėjui ir jo sutuoktinei perduotos nebuvo. Vien ta aplinkybė, kad S. B. pateiktoje vienkartinėje gyventojų 2003-12-31 turėto turto deklaracijoje (toliau – vienkartinė 2003-12-31 turėto turto deklaracija) deklaravo 320000 Lt ne banke turėtus pinigus, nesudaro pagrindo vienareikšmiškai teigti, kad nurodytas lėšas 2010 m. asmuo dar turėjo, taip pat daryti išvadą, kad šios lėšos realiai buvo perduotos Pareiškėjui ir jo sutuoktinei. Jokių objektyvių ir tikslų aplinkybių, kaip pinigai (100000 Lt) iš S. B. buvo paimti (kur buvo laikomi) ir / ar kokiu būdu buvo perduoti Pareiškėjui (50000 Lt) ir jo sutuoktinei (50000 Lt), Pareiškėjas nenurodė.

Dėl iš aukščiau nurodytų artimų giminaičių gautų dovanų grynaisiais pinigais Pareiškėjas ir jo sutuoktinė, be savo ir dovanas suteikusių asmenų paaiškinimų, taip pat nenurodė jokių tikslų aplinkybių dėl realaus grynųjų pinigų perdavimo, t. y. pinigų perdavimo fakto nepagrindė jokiais objektyviais įrodymais. Tik paaiškino, kad perduodant pinigus dalyvavo Pareiškėjas ar jo sutuoktinė ir dovanas grynaisiais pinigais suteikęs asmuo. Kaip nurodė mokesčių administratorius, pasak dovanas grynaisiais pinigais suteikusių asmenų paaiškinimų, Pareiškėjui ir jo sutuoktinei suteikta dovana pinigais buvo vienintelė, kurią jie yra suteikę, tačiau nei vienas nepateikė išsamių paaiškinimų apie sandorio aplinkybes. Be to, dovanas suteikusių asmenų ir dovanas gavusių Pareiškėjo ir jo sutuoktinės pateikti paaiškinimai dėl dovanų grynaisiais pinigais suteikimo aplinkybių ir tikslų yra priešaringi. Pavyzdžiui, Pareiškėjas nurodė, kad M. T. jam dovanojo pinigus siekdama prisidėti atkuriant sodybą, tačiau pati M. T. teigė, kad pinigus dovanojo broliui be jokių tikslų. Pareiškėjo sutuoktinė nurodė, kad A. M. dovanojo 30000 Lt dėl to, kad ji atsisakė ½ dalies iš tėvų paveldimo turto, tačiau A. M. nurodė, kad minėti sandoriai tarpusavyje nėra susiję. Komisija sutinka, kad dovanojant artimais giminystės ryšiais susijusiam asmeniui pinigines dovanas, nebūtina turėti konkrečius dovanojimo tikslus, tačiau dovanojant pakankamai dideles pinigų sumas (20000 Lt, 30000 Lt, 40000 Lt), ypač, kai gaunamų lėšų pačiam dovanotojui vos užtenka pragyvenimui (sutuoktinių dukters atvejis) ir kai toks dovanojimo atvejis yra vienintelis, Komisijos nuomone, dovanojimo sandorio šalių nurodomi skirtingi dovanojimo tikslai leidžia teigti, kad realiai gryniesiems pinigais Pareiškėjui ir jo sutuoktinei perduoti nebuvo, o sandoriai tarp susijusių asmenų buvo sudaryti ne siekiant sukurti realias teises pasekmes sandorių šalims, bet siekiant padėti Pareiškėjui ar jo sutuoktinei pagrįsti pajamų šaltinius ir išvengti papildomo GPM apskaičiavimo.

Įvertinus Pareiškėjo ir jo sutuoktinės 2010–2013 m. turėtas bei pasiskolintas ar dovanų gautas pajamas, kurias jie panaudojo aukščiau nurodytam turtui įsigyti ir rekonstruoti, matyti, jog skolintos ir dovanotos lėšos (190000 Lt) sudaro didžiąją dalį visų Pareiškėjo ir jo sutuoktinės pajamų (326949 Lt), kuriomis jie grindžia minėto turto įsigijimą ir rekonstrukciją. Pažymėtina, kad už pasiskolintas bei dovanotas pinigines lėšas grynaisiais pinigais buvo įsigytas ne pirmo būtinumo kilnojamasis (automobilis *Porsche Cayenne*) ir nekilnojamasis turtas (butas D.), kuriuo vėliau sutuoktiniai nesinaudojo savo reikmėms, bei vykdomos statybos D k. Įvertinus

Pareiškėjo ir jo sutuoktinės paimitus vartojimo kreditus iš kredito įstaigų, matyti, kad tikrintuoju laikotarpiu beveik 61 procentą visų sutuoktinių gautų pajamų sudaro pasiskolintos ar dovanotos piniginės lėšos. Gyvenimiškai ir ekonomiškai sunkiai paaiškinama ir mažai tikėtina situacija, kai Pareiškėjas su sutuoktine, kurių darbo užmokesčio, pensijos ir darbo biržos išmokų pajamos (66949 Lt) sudarė tik 20,5 procentus visų tikrintinu laikotarpiu gautų pajamų (326949 Lt), didžiąją dalį savo išlaidų patiria (*planuoja patirti*) iš skolintų ar dovanotų piniginių lėšų, t. y. gaudami kuklias pajamas, sutuoktiniai suvaržo save dideliais įsipareigojimais (100000 Lt paskola iš S. B.), įsigydami ne pirmo būtinumo nekilnojamąjį turtą ir prabangų kilnojamąjį turtą. Be to, mokesčių administratorius nustatė, kad nei sutuoktiniai, nei jų kontrahentai gautų (suteiktų) paskolų ir dovanų grynaisiais pinigais nedeklaravo.

Apibendrinama aukščiau išdėstyta aplinkybės, Komisija nurodo, jog ginčo pajamų šaltiniai (Pareiškėjo ir sutuoktinės gautos paskolos ir dovanotos lėšos) yra grindžiami pačiais paskolų ir dovanojimo rašteliais, subjektyviais susijusių ir galimai suinteresuotų padėti Pareiškėjui ir sutuoktinei išvengti mokestinės prievolės asmenų paaiškinimais, taip pat jau po patikrinimo rezultatų įforminimo, t. y. žinant visas teisiškai reikšmingas aplinkybes dėl Pareiškėjo ir sutuoktinės apmokestinimo, papildomai teikiamais argumentais dėl pranešimų PRC911 pateikimo mokesčių administratoriui. Komisija pažymi, kad patikrinimo aktai sutuoktinių atžvilgiu surašyti 2016-03-29, o pranešimus PRC911 sutuoktiniai pateikė 2016-06-30, t. y. žinodami vieną iš patikrinimo metu mokesčių administratoriaus nurodytų argumentų, jog sutuoktiniai paskolų ir dovanų nėra deklaravę. Pagal Inspekcijos viršininko 2015-12-17 įsakymu Nr. VA-114 „Dėl mokesčių mokėtojo pranešimo apie gautų pajamų ir įsigyto turto (įskaitant pasiskolintas pinigines lėšas) įsigijimo šaltinius PRC911 formos užpildymo, pateikimo bei tikslinimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Mokesčių mokėtojo pranešimo apie gautų pajamų ir įsigyto turto (įskaitant pasiskolintas pinigines lėšas) įsigijimo šaltinius PRC911 formos užpildymo, pateikimo bei tikslinimo taisyklių (toliau – PRC911 formos taisyklės) 4 punktą pranešimą apie gautų pajamų ir įsigyto turto (įskaitant pasiskolintas pinigines lėšas) įsigijimo šaltinius (forma PRC911) mokesčių mokėtojai turėjo pateikti iki 2016-06-30. Tačiau Inspekcijos Komisijai papildomai pateiktoje informacijoje yra pažymėta, kad Pareiškėjui ir jo sutuoktinei teikti pranešimus buvo netikslinga, nes pagal PRC911 formos taisyklių 5 punkto nuostatas mokėtojai turėjo pateikti pranešimą ir nurodyti šaltinius, kurie panaudoti turtui <...> įsigyti po 2011-01-01, o Pareiškėjo ir jo sutuoktinės nekilnojamasis turtas, kuriam gautos paskolos iš S. B. , įsigytas 2010-12-02, t. y. prieš 2011-01-01. Kiti šaltiniai nekilnojamam ir kilnojamam turtui įsigyti buvo piniginės dovanos, tačiau ir šiuo atveju teikti pranešimus buvo netikslinga, nes Pareiškėjo ir jo sutuoktinės gautos dovanos viršijo 10000 Lt ribą ir šias dovanas sutuoktiniai privalėjo nurodyti metinėse pajamų mokesčio deklaracijose.

Taigi, byloje nėra pateikti objektyvūs įrodymai, iš kurių galima būtų daryti vienareikšmę išvadą apie paskolų suteikimą ir piniginių lėšų dovanojimą, t. y. 2010–2013 m. realiai egzistavusius pajamų šaltinius. Tai, kad visos ginčo pajamos (190000 Lt) yra gautos grynaisiais pinigais, kad šių pajamų šaltinių buvimas yra grindžiamas ranka surašytais paskolų ir dovanojimo rašteliais, kad paskolų sandoriai sudaryti ekonomiškai nenaudingomis sąlygomis, kad pastoviai gaunamų sutuoktinių pajamų užtenka tik vartojimo išlaidoms padengti, o ne pirmo būtinumo nekilnojamasis ir kilnojamasis turtas įsigyjamas tik iš artimųjų asmenų paskolintų ir dovanotų grynujų pinigų, kad apie paskolų ir dovanojimo sandorius iki patikrinimo rezultatų įforminimo nebuvo pranešta mokesčių administratoriui, leidžia teigti, jog šie sandoriai buvo sudaryti formaliai, siekiant sukurti regimybę apie Pareiškėjo ir jo sutuoktinės tariamai gautas pajamas ir tokiu būdu jiems padėti išvengti GPM mokėjimo nuo pajamų, kurių šaltiniai mokesčių administratoriui yra nežinomi, t. y. nagrinėjamu atveju vien paskolos ir dovanojimo sutarties, kaip formalaus įrodymo, pateikimas negali būti pripažįstamas tinkamu realaus pajamų gavimo fakto pagrindimu. Ginčo atveju Komisija taip pat pažymi, jog mokesčių

administratorius sutuoktinių atžvilgiu kontrolės veiksmus pradėjo gavęs informaciją iš Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Lazdijų rajono policijos komisariato (2013-09-23 raštas Nr. 52-72-S-7643) apie sutuoktinių žentą S. M. . Pateiktoje informacijoje nurodyta, kad S. M. 2011 m. buvo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn dėl neteisėto disponavimo akcizais apmokestinamosiomis prekėmis ir dėl to kyla pagrįstas įtarimas, kad S. M. ir jo artimieji brangų nekilnojamąjį bei kilnojamąjį turtą yra įsigiję iš įstatymų nustatyta tvarka neapmokestintų lėšų.

Dėl Pareiškėjo argumentų dėl tikrinto laikotarpio pradžioje kartu su sutuoktine turėtų santaupų (30000 Lt) Komisija pažymi, kad be savo teiginių apie santaupas, kaip sukauptas iš žemės ūkio ir miško gėrybių 2004–2009 metais, Pareiškėjas jokių objektyvių įrodymų (duomenų), iš kurių būtų galima suabejoti mokesčių administratoriaus surinktų įrodymų pagrindu padarytoms išvadoms, jog 2010-01-01 Pareiškėjo ir jo sutuoktinės ne banke turimas piniginių lėšų likutis lygus 0 (nuliui), Pareiškėjas nepateikė. Kauno AVMI 2016-06-01 sprendime Nr. (04.7.2)-FR0682-341 pažymėta, kad sutuoktiniai 2015-06-26 pateiktuose paaiškinimuose tikrinamojo laikotarpio pradžioje turimo pinigų likučio ne banke šaltiniais įvardino darbo užmokestį, turėtas santaupas bei nurodė, kad sutaupyti padėjo turėtas kaimas, kuriame augino paukščius, daržoves ir vaisius. Tačiau kontrolės procedūrų metu sutuoktiniai nenurodė iki 2010 metų gautų pajamų už grybus ir uogas bei gautų pajamų iš žemės ūkio veiklos ir nepateikė įrodymų, patvirtinančių tokio pobūdžio pajamų gavimą. Pareiškėjas ir jo sutuoktinė vienkartinės 2003-12-31 turėto turto deklaracijos nėra pateikę ir jokių piniginių lėšų nėra deklaravę. Mokesčių administratorius Pareiškėjo ir sutuoktinės gautas pajamas vertino nuo 1996 m. iki 2003-12-31 (*naudojosi Inspekcijos duomenų baze apie asmens darbovietes ir gautas draudžiamąsias pajamas bei išskaičiuotą GPM, apie teiktas deklaracijas, SODROS informacija*) ir nustatė, kad Pareiškėjo gautas pajamas sudarė su darbo santykiais susijusios pajamos ir gauta bedarbio pašalpa, o sutuoktinės – su darbo santykiais susijusios pajamos ir gauta ligos pašalpa, kurių sutuoktiniams užteko tik vartojimo išlaidoms padengti (*sutuoktinių gautos pajamos šiuo laikotarpiu buvo net mažesnės nei statistinės vidutinės vartojimo išlaidos*). Mokesčių administratoriaus skaičiavimais, sutuoktiniai 2003-12-31 grynųjų pinigų ne banke galėjo turėti tik apie 2023 Lt, o įvertinęs sutuoktinių 2004–2009 m. laikotarpiu gautas pajamas (*su darbo santykiais susijusias pajamas, atkurtas santaupas, nedarbingumo pašalpas, grąžintą GPM, netekto nedarbingumo pensiją*) ir atsižvelgęs į tai, kad šiuo laikotarpiu sutuoktiniai patyrė tik vartojimo išlaidas (*kitų išlaidų nenustatyta*), mokesčių administratorius nustatė, kad sutuoktiniams minėtu laikotarpiu gautų pajamų užteko tik vartojimo išlaidoms padengti (*sutuoktinių gautos pajamos ir šiuo laikotarpiu buvo mažesnės nei statistinės vidutinės vartojimo išlaidos; detaliau Kauno AVMI 2016-06-01 sprendimo Nr. (04.7.2)-FR0682-341 16 psl.*). Kadangi sutuoktiniai gavo tik minimalias pajamas, kitų pajamų nenustatyta, nepirko ir nepardavė nekilnojamojo ar kilnojamojo turto ir, kaip minėta, nepateikė jokių objektyvių duomenų (įrodymų) apie gautas pajamas iš žemės ūkio veiklos ir miško gėrybių pardavimo, sutiktina su mokesčių administratoriaus išvada, kad tikrinamojo laikotarpio pradžioje (2010-01-01) sutuoktiniai negalėjo būti sutaupę 30000 Lt. Nagrinėjamu atveju ypač atkreiptinas dėmesys į aplinkybę, kad sutuoktinių 2004–2009 m. laikotarpiu, t. y. per 6 metus, gautos pajamos iš mokesčių administratoriui žinomų šaltinių sudarė tik apie 11160 Lt. Vadinasi per vienerius metus sudarė tik apie 1860 Lt. Akivaizdu, kad iš tokio dydžio gaunamų pajamų negalima sutaupyti. Komisijos nuomone, tokių pajamų užtenka tik gyvybiškai svarbiems poreikiams patenkinti. Pareiškėjas nurodo, kad pajamas gavo iš užaugintų bulvių, česnakų, agurkų ir pomidorų daigų, užaugintų agurkų, kviečių, parduotų paršelių, tačiau jokių su minėtų daržovių, paršelių auginimu ir / ar pardavimu susijusių dokumentų nepateikė, nenurodė jokių aplinkybių dėl vietų, kuriose prekiaavo minėta produkcija ar paršeliais. Inspekcijos atstovas posėdžio metu nurodė, kad Inspekcijos duomenų bazėse taip pat nėra jokios informacijos apie Pareiškėjo ir jo sutuoktinės pajamas iš žemės ūkio veiklos.

Įvertinusi visas aukščiau nurodytas aplinkybes, Komisija konstatuoja, kad mokesčių administratorius, vertindamas Pareiškėjo ir jo sutuoktinės tikrinamojo laikotarpio pajamas bei išlaidas, pagrįstai neatsižvelgė į sudarytus paskolų ir dovanojimo sandorius, o pajamas, kuriomis Pareiškėjas ir jo sutuoktinė faktiškai disponavo, įsigydami nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turtą, taip pat nekilnojamąjį turtą rekonstruodami ir patirdami kitas išlaidas (nustatyta, jog sutuoktinių tikrintojo laikotarpio išlaidos viršijo gautas pajamas 172382 Lt Lt), pripažino sutuoktinių gautomis kitomis pajamomis, kurių mokesčių įstatymų nustatyta tvarka nedeklaravo ir nuo kurių neapskaičiavo bei nesumokėjo į biudžetą GPM. Mokesčių administratorius, konstatavęs, jog sutuoktinių išlaidos tikrintuoju laikotarpiu viršijo jų pajamas, pagrįstai taikė MAĮ 70 str. 1 dalies nuostatas ir, vadovaudamasis GPMĮ 6 bei 22 straipsnių, MAĮ 96 ir 139 straipsnių nuostatomis, apskaičiavo Pareiškėjui mokėtiną 3803 Eur GPM bei su juo susijusias sumas.

Pareiškėjas Komisijai akcentavo, jog paskolos sutartis, sudaryta tarp Pareiškėjo ir S. B., atitinka CK keliamus reikalavimus ir mokesčių administratorius šių aplinkybių neginčija. Komisija atkreipia dėmesį, jog LVAT yra ne kartą nurodęs, kad nei mokesčių įstatymai, nei CK, nei kiti teisės aktai nesuteikia mokesčių administratoriui teisės kištis į privačius sandorio šalių santykius ir ginčyti jų sudarytus sandorius pagrindais, nesusijusiais su mokesčių mokėtojo mokestinių prievolių nevykdymu ar netinkamu vykdymu (LVAT 2007-03-29 nutartis adm. byloje Nr. A¹⁷-328/2007). Nei mokesčių administratorius, nei bylą nagrinėjantys administraciniai teismai nesprenžia dėl sandorių galiojimo ir iš to kylančių civilinių teisinių pasekmių (pvz., sandorių vykdymo), o vertina pagal tokį sandorį susiklosčiusius civilinius teisinius santykius mokestiniais teisiniais aspektais (LVAT 2010-12-31 nutartis adm. byloje Nr. A⁵⁷⁵-1853/2010, 2007-03-15 nutartis adm. byloje Nr. A¹⁷-301/2007, Administracinė jurisprudencija Nr. 1(11), 2007, p. 103–113, 2016-06-06 nutartis adm. byloje Nr. A-581-602/2016, 2016-11-04 nutartis adm. byloje Nr. A-3075-575/2016 ir kt.). Todėl Pareiškėjo skundo argumentas, kad mokesčių administratorius neginčija minėtos sutarties atitikties CK reikalavimams, nagrinėjamu atveju vertintinas kaip teisiškai nereikšmingas ir atmestinas kaip nepagrįstas.

Dėl Pareiškėjo skundo argumentų dėl susitarimo pasirašymo nurodytina, kad pagal MAĮ 71 straipsnio 1 dalies nuostatas tik mokesčių administratoriui suteikta teisė su mokesčių mokėtoju pasirašyti susitarimą dėl mokesčio ir su juo susijusių sumų dydžio. Pagal minėtoje teisės normoje nustatytą reglamentavimą Pareiškėjas turi teisę kreiptis į mokesčių administratorių dėl minėto susitarimo pasirašymo visų mokestinio ginčo nagrinėjimo etapų metu.

Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, vadovaudamasi Mokesčių administravimo įstatymo 155 straipsnio 4 dalies 1 punktu, n u s p r e n d ž i a:

Patvirtinti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos 2016-09-27 sprendimą Nr. 68-280.

Pagal Mokesčių administravimo įstatymo 159 str. 1, 3 ir 4 dalis mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su Mokestinių ginčų komisijos sprendimu, turi teisę šį sprendimą apskusti Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius). Pagal Mokesčių administravimo įstatymo 159 str. 2 dalį apskusti Mokestinių ginčų komisijos sprendimą taip pat turi teisę centrinis mokesčių administratorius, tačiau tik tuo atveju, kai centrinis mokesčių administratorius ir Mokestinių ginčų komisija, spręsdami mokestinį ginčą (arba mokestinio ginčo metu), skirtingai interpretavo įstatymų ar kito teisės akto nuostatas. Skundas Vilniaus apygardos administraciniam teismui turi būti paduodamas ne vėliau kaip per 20 dienų po Mokestinių ginčų komisijos sprendimo įteikimo dienos.

Komisijos pirmininkė

Edita Veršeliienė

Komisijos nariai

Martynas Endrijaitis

Rasa Stravinskaitė

Andrius Venius